

DZIENNIK BYDGOSKI

Do „Dziennika” dołączamy co tydzień: Tygodnik Sportowy i Dodatek powieściowy. Redakcja otwarta od godziny 8—12 przed południem i od 4—7 po południu. Oddział w Bydgoszczy ul. Dworcowa 5. Przedstawicielstwa: w Toruniu ul. Mostowa 17; w Grudziądzu ul. Toruńska 22; w Inowrocławiu Król. Jadwigi 22/23; w Gdyni Skwer Kościuszki 24, I ptr.

Przedpłata wynosi w ekspedycji i agenturach 2,95 zł miesięcznie; 8,95 zł kwartalnie; przez pocztę w dom 3,34 zł miesięcznie; 10,00 zł kwartalnie. Pod opaską: w Polsce 6,95 zł, zagranicą 9,25 zł miesięcznie. Redakcja i Administracja w Bydgoszczy, ulica Poznańska 12/14. Rękopisów niezamówionych nie zwraca się.

Telefony: Nr zbiorowy 2650 (trzy przewody)
Oddział w Bydgoszczy 1299.

Wychodzi od roku 1907. — Założyciel Jan Teska.

Telefony Przedstawicielstw: Toruń 1546,
Grudziądz 1294, Gdynia 1460, Inowrocław 594.

Numer 109

BYDGOSZCZ, piątek dnia 12 maja 1939 r.

Rok XXXIII.

Potrzeba zimnej krwi.

Są pewne objawy zaznaczającego się odprężenia między Niemcami i Polską. Nie znaczy to, aby któraś ze stron zrezygnowała ze swych postulatów, ale wydaje się, że Niemcy w chwili obecnej, nie mają szans na wymuszenie swych żądań i dlatego częściowo, odgwiszdują ofensywę. Można również wysnuwać optymistyczne wnioski z faktu powrotu ambasadora Moltke na placówkę warszawską. Jest jednak oczywiste, że zbyt daleko w rozumowaniu posuwać się nie należy. Ważniejsze do zachowania się przeciwnika jest analiza jego możliwości.

Ogólnie rzecz biorąc Niemcy są biegaczem, który mając do przebiegnięcia 10 kilometrów wziął tempo, jak bierze się na stumetrówkę. Jest on jeszcze bardzo daleko od mety i już traci oddech. Wprawdzie ilość broni rośnie na skutek szalonej produkcji niemieckiej, ale potencjał gospodarczy narodu spada. Jeśli dziś Niemcy obliczają, że na roli brak im 700 tysięcy rąk do pracy, zapytać się należy, jak będzie wyglądała ich intensywna gospodarka rolna po mobilizacji? I jak będzie wyglądało zaopatrzenie miast i armii, jeśli obecnie mimo czasów pokojowych trzeba rozdzielać żywność na kartki? Określając zagadnienie datami wojny światowej wypada stwierdzić, że Niemcy znajdują się już w 1916 roku i że po wypowiedzeniu wojny znajdą się jeśli nie w 1918 to przynajmniej w 1917 roku.

Zupełnie podobne rozumowanie przeprowadzić można w zakresie produkcji przemysłowej. Jest ona tak wysrubowana i tak nierentowna na skutek nadzoru państwowego, że mimo pełnego zatrudnienia wyrażającego się w braku rąk do pracy istnieje brak wyrobów przemysłowych, tym bardziej, że Niemcy chorują na niedostatek szeregu surowców jak niektóre metale, wszelkiego rodzaju włókno, drzewo, kauczuk, nafta itp. Jeśli więc teraz Rzesza zechce zmobilizować wielkie ilości robotników przemysłowych, jej gospodarka może się tym bardziej załamać, ponieważ już obecnie robi bokami.

Przypomnijmy sobie jak to było z Sowietami, gdy rozpoczęły swą piatiletkę. Była ona obliczona na zwiększenie potencjału wojennego. Cel swój osiągnęła, ale nastąpiło takie przepracowanie kolei normalnymi pokojowymi transportami, że gdyby Sowiety chciały wojować nie mogłyby dostarczyć na plac boju większości swych ludzi i swego uzbrojenia. W Niemczech, jak obliczają dobrze poinformowane źródła zagraniczne, liczba urzędników nadzorujących życie gospodarcze ze strony państwa i liczba urzędników w biurach wszelkiego rodzaju przedsiębiorstw, którzy utrzymują kontakt z władzami (wypełniają np. arkusze statystyczne, odpowiadają na zapytania władz itp.) wzrosła razem o pół miliona osób.

Te pół miliona — to darmozjady, często bardzo dobrze płatni, którzy marnotrawią dochód społeczny. I wyobraźmy sobie teraz, że wybucha wojna. Tą armię urzędniczą, trzeba będzie jeszcze powiększyć, nigdy zmniejszyć!

Niemieckie życie w czasie „pokoju” polega na tym, że całe społeczeństwo żyje i pracuje jak w czasie wojny. Dzieje się to mimo powołania pod sztandary tylko jakiegoś miliona, do dwóch młodych ludzi. Co będzie, gdy trzeba będzie ich liczbę podwoić lub potroić? Kto uwierzy w niemiecką potęgę? Kogo ona może zaskarżyć?

(Ciąg dalszy na stronie 2-giej).

Rosja wystąpi tylko u boku Anglii i Francji. Chamberlain wyjaśnia stan rokowań anglo-sowieckich.

Rozmowy anglo-sowieckie posuwają się naprzód. Przeszkodę stanowi wzajemność świadczeń i obawa Sowietów przed wciągnięciem do wojny na własne ryzyko bez pomocy Anglii i Francji. Tych trudności nie można przecenić. Są one zupełnie możliwe do usunięcia. Tak więc NADZIEJE BERLINA NA ROZCHWIANIE SIĘ POROZUMIENIA ANGLO-SOWIECKIEGO SĄ BEZPODSTAWNE.

Warto zwrócić uwagę na fakt z jakim naciskiem przejeżdżający przez Warszawę komisarz Potiemkin nazwał Francję wielką przyjaciółką i tak samo określił Turcję. Jeśli do tego dodamy, że odwiedził on min. Becka, otrzymamy obraz, który widziany z punktu walki Hitlera z okrażeniem można zatyłować tylko:

DOIGRALI SIĘ!

Na tle niemieckiej kłeski dyplomatycznej podmalowanej tak jaskrawo wahaniami się państw skandynawskich przed zawarciem paktów o nienapadaniu z Rzeszą, zapowiedziana wizyta berlińska króla Emanuela i Mussoliniego redukuje się do wzajemnego wyplakiwania się w kamizelkę. Śmiesznym jest również fakt, że „wielki historyczny pakt mediolański” został przez Ribbentropa nazwany niepotrzebny. Okazuje się, że musiało się coś zepsuć w niemieckich telefonach, jeśli TO SAMO JEST RAZ HISTORYCZNE A RAZ NIEPOTRZEBNE!

Charakterystyczne jest jak obie strony sobie nie wierzą, że jeśli jedna zacznie, to druga przejdzie na stronę przeciwników. Donoszą, że reprezentanci Niemiec opracowują szczegóły sojuszu wojskowego niemiecko-włoskiego zaproponowali umieszczenie jednostek wojskowych niemieckich i włoskich tak, aby część brygad armii niemieckiej wcielona była do armii włoskiej i stacjonowana na terytorium Włoch.

Również Włochy miałyby wysłać odpowiednią ilość wojska na terytorium Rzeszy i umieścić w pobliżu niemieckiej granicy zachodniej.

Jednocześnie przejawiają się oznaki odprężenia, które chętnie notujemy zwracając jednak uwagę, że może to być tylko przyzajęcie się do nowego skoku.

Warto więc zwrócić uwagę, na dobrze zazwyczaj poinformowanego red. Smogorzewskiego, który donosi z Berlina, że „w tutejszych kołach dyplomatycznych liczą się, że rząd Rzeszy — nie mogąc nic przedsięwziąć bezpośrednio — wybierze taktykę działania poprzez gdańską reprezentację partii narodowo-socjalistycznej. Niemieckie koła miarodajne np. wyobrażają sobie, że

FAKT DOKONANY POWSTAĆ MOGŁBY DROGA ZORGANIZOWANIA SZTUCZNEGO, A ZATEM NIKOGO NIE PRZEKONYWUJĄCEGO PLEBISCYTU”.

Taki plebiscyt byłby podłą farsą, na który można ze strony Polski odpowiedzieć wprowadzeniem do Gdańska własnych oddziałów policyjnych celem uspokojenia rozhisteryzowanych pp. Zarske i towarzyszy.

Zanotować również należy nową ofensywę w sprawie ukraińskiej. Niemcy wymuszają na Węgrach, ABY CI UDZIELILI KARPATORUSI SZERSZEJ AUTONOMII.

London, 11. 5. (PAT). Duże zainteresowanie w tutejszych kołach politycznych wywołał komunikat agencji Tassa, ogłoszony wczoraj w Moskwie, stwierdzający, że propozycje brytyjskie skierowane do rządu sowieckiego 8 maja żądają,

aby Sowiety udzieliły bezzwłocznie pomocy Francji i W. Brytanii, gdyby obydwie te mocarstwa wciągnięte zostały w wojnę przez wykonywanie swych gwarancji, udzielonych Polsce i Rumunii,

lecz że propozycja brytyjska nie wspomina nic na temat udzielenia pomocy Rosji ze strony W. Brytanii i Francji na wypadek gdyby Rosja wciągnięta została do wojny przez wykonywanie swych zobowiązań.

Jak się okazuje, komunikat Tassa wywołany był nieścisłymi informacjami, podanymi przez agencję Reutersa.

Sprawa ta omawiana była na posiedzeniu gabinetu brytyjskiego i postanowione zostało, że premier Chamberlain złoży w izbie gmin wyjaśnienie, precyzujące cha-

Potiemkin w Warszawie.

Przybył do Warszawy, w drodze z Bukaresztu do Moskwy, zastępca ludowego komisarza spraw zagranicznych Potemkin, powitany na dworcu przez radcę Zabiellę, oraz członków ambasady sowieckiej.

Charakter propozycji brytyjskich z dnia 8 maja. Po posiedzeniu gabinetu lord Halifax wezwał do siebie ambasadora Majskego i poinformował go o powyższej decyzji. Składając po południu wobec izby gmin swoje wyjaśnienie, premier Chamberlain podkreślił na wstępie, że komunikat ogłoszony w Moskwie oparty jest na pewnym nieporozumieniu co do istoty propozycji, jakie rząd angielski zgłosił wobec rządu sowieckiego.

Premier Chamberlain oświadczył, że rozmowy są jeszcze w toku i dlatego nie może on rozstrząsać tych spraw, jednak po ogłoszeniu komunikatu uważa za słuszne zakomunikować izbie ogólne wytyczne, według których rozmowy te postępują. Rząd brytyjski przyjął na siebie ostatecznie zobowiązania, nie zwracając się do rządu sowieckiego, aby w nich uczestniczył z uwagi na pewne trudności, które wszelkie tego rodzaju sugestie muszą z konieczności wywoływać. Nie mniej rząd J. K. M. zasugerował rządowi sowieckiemu, aby tenże z własnej inicjatywy złożył deklarację w tym sensie, że w wypadku gdyby W. Brytania i Francja były wciągnięte w działania wojenne wskutek wywiązania się z w ten sposób przyjętych zobowiązań, rząd sowiecki ze swej strony wyraziłby gotowość przystąpienia także z pomocą gdyby ona była pożądana.

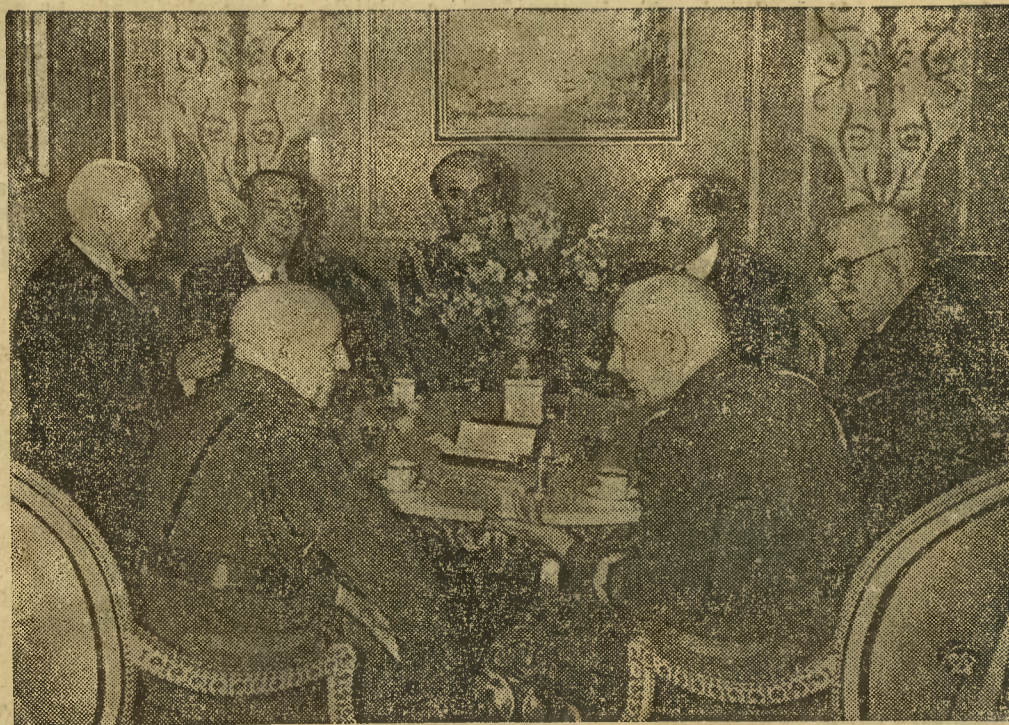
Rząd sowiecki wysunął sugestię planu zarówno bardziej obszernego, jak i mniej elastycznego, który niezależnie od pewnych korzyści musi, zdaniem rządu J. K. M. z konieczności wywołać te właśnie trudności, jakich propozycje rządu brytyjskiego miały na celu uniknąć. Rząd J. K. M. przede wszystkim podkreślił znaczenie tych trudności wobec rządu sowieckiego i równocześnie poczynił pewne zmiany w swych pierwotnych propozycjach. W szczególności rząd brytyjski wyraźnie stwierdził, że

bynajmniej nie jest jego zamiarem, aby rząd sowiecki zobowiązywał się do interwencji niezależnie od tego, czy W. Brytania i Francja wywiązują się ze swych zobowiązań już za interwencji.

Jeżeliby rząd sowiecki pragnął uzależnić swą interwencję od interwencji W. Brytanii i Francji, o rząd J. K. M. ze swej strony nie miałby żadnych zastrzeżeń. Lord Halifax odbył przedwczoraj rozmowę

(Ciąg dalszy na stronie 2)

Z pobytu naczelnego dowódcy wojsk litewskich w Polsce.

Przyjęcie na Zamku, wydane przez Pana Prezydenta R. P. na cześć gościa litewskiego, gen. Rasztikisa.

Potrzeba zimnej krwi.

(Ciąg dalszy)

W dziedzinie politycznej stwierdzić należy, że sojusz niemiecko-włoski podpisany będzie dopiero w czerwcu. Najwyraźniej państwa „osi” jeszcze mają czas, jeszcze nie uzgodniły swych zapatrywań. Ale przypuśćmy, że już ten termin minął. Co z tego? *Niemcy i Włosi kontra cały świat, to przecież tylko rzucanie się z motyką na słońce.*

Mediolańskie groźby niemiecko-włoskie o zawarciu sojuszu wojskowego nie zmieniają tego faktu, że Sowiety są już na drodze do podpisania takiego samego sojuszu z Anglią i że Turcja przystąpiła do bloku antyfaszystowskiego. A jeśli pp. Mussolini z Hitlerem poczekają i rozpoczną jakąś kontrakcję dyplomatyczną, stracą wiele drogiego czasu. *Żadne wysiłki z ich strony nie zatrzymają pochodu niemieckiej inflacji, drożyzny i braku artykułów pierwszej potrzeby.* Jeszcze rok, może najwyżej dwa i państwa osi będą zwyciężone bez wojny. *Udławia się nadmiarem broni i nadmiarem kartek żywnościowych!*

Niemiecko-włoska potęga wygląda jak buty żołnierza niemieckiego, który niedawno przeszedł polską granicę. Miały cholewy z osłej skóry, szyte drutem do drewnianej podeszwy, na której na śrubach żelaznych, była dośrubowana zewnętrzna gumowa. Bardzo to wynalazcze i pachnące robotą nie tyle dziesięciu robotników, co przynajmniej stu referentów od wymyślenia nowych „ersatzów” i uzgadniania akcji różnych przemysłów. Osła skóra też jest dość wymowna.

Wyższość frontu antyfaszystowskiego polega na tym, że gospodarka państw do niego należących nie jest obciążona tyłoma ciężarami, że jest bardzo elastyczna i zdolna do zwiększenia wysiłku w stopniu niemal nieograniczonym. Niemcy zaczęli biec w tempie maksymalnym, ich przeciwnicy szli wolno i teraz zaczynają kroku przyspieszać. *Niemcy już tracą oddech, przeciwnicy nawet go nie przyspieszyli.*

Próba nerwów będzie jednak trwała. Państwa „osi” sądzą, że opinia w krajach wolnych łatwiej ulegnie panice. Ich ekonomiści przypuszczają, że zaniechanie inwestycji, niechęć robienia interesów wszelkiego rodzaju osłabi gospodarkę przeciwników. Zapominają jednak, że ich własna ludność już ma obecnej gospodarki powyżej uszu.

Dla ludności w Polsce kierunek postępowania jest prosty i jasny. Trzeba zachować spokój, tak *działać i tak pracować, jak gdyby nic się w ostatnich miesiącach nie zdarzyło.* To da nam siłę, a siła zapewni pokój. Kto więc chce pokoju, musi w niego wierzyć bezwzględnie. Nie ulega wątpliwości, że to potrafimy, rozumiejąc ponadto *jak doskonała jest nasza sytuacja prawna, moralna i w porównaniu z Niemcami również materialna.*

St. Strąbski.

Śp. ks. biskup Przędziecki

W dniu 9 maja, w godzinach wieczornych zmarł na udar serca w czasie wizytacji kanonicznej parafii Ortel-Królewska pod Białą Podlaską śp. ks. dr Henryk Przędziecki, biskup diecezji podlasko-siedleckiej.

Anglicy wykryli spisek.

Radio londyńskie zapowiedziało dzisiaj, że z południowej Afryki angielskiej wysłano 400 policjantów do dawnej kolonii niemieckiej „Süd-West”, gdzie wykryto spisek.

Rosja wystąpi tylko u boku Anglii i Francji...

(Ciąg dalszy).

z ambasadorem sowieckim — mówił dalej Chamberlain — który wyjaśnił mu, że dla rządu sowieckiego nie było rzeczą jasną, czy w ramach propozycji brytyjskich nie mogłyby zaistnieć okoliczności, w których rząd sowiecki byłby zobowiązany do interweniowania bez poparcia ze strony W. Brytanii i Francji.

Lord Halifax zwrócił się do ambasadora sowieckiego, aby podał rządowi brytyjskiemu sprecyzowane motywy, na których powyższe wątpliwości rządu sowieckiego się opierają. Należy dodać — zakończył premier — że ambasador brytyjski w Moskwie odbył przed dwoma dniami rozmowę z Mołotowem, w wyniku której Mołotow przyrzekł, że rząd sowiecki dokładnie rozważy propozycje brytyjskie i obecnie oczekujemy odpowiedzi rządu sowieckiego.

Wizyta rzymska.

Rzym, 11. 5. (Wiad. wł.). W związku z wizytą regenta jugosłowiańskiego w Rzymie sfery zbliżone do kół jugosłowiańskich przestrzegają, *ażby od wizyty tej nie oczekiwali jakichkolwiek sensacyjnych rezultatów.* Będzie to tylko manifestacją zacieśnienia więzów obu narodów w związku z umową z marca 1937 r.

Król Emanuel jedzie razem z Mussolinim.

Rzym, 11. 5. (Wiad. wł.). Z miarodajnych źródeł potwierdzają wiadomość o wizycie *jaką złoży król włoski Emanuel kanclerzowi Hitlerowi.* Data nie została jeszcze ustalona. Z królem włoskim przybędzie do Berlina również Mussolini. Już dziś w kołach politycznych interesują się tym, komu Duce powierzy prowadzenie spraw państwowych na czas swojej nieobecności. (r)

Zbiera się Liga Narodów.

Genewa, 11. 5. (Wiad. wł.). W nadchodzący poniedziałek zbiera się Liga Narodów. *Spotkanie ministrów Francji, Anglii, Turcji, Polski, Rosji oraz neutralnego bloku skandynawskiego może mieć duże znaczenie dla*

rozwoju stosunków politycznych w Europie. Ministrowie będą mogli omówić wspólnie skomplikowane problemy polityki bieżącej i udziału Rosji sowieckiej w bloku obronnym. (r)

Deklaracja premiera Daladiera.

Paryż, 11. 5. (Wiad. wł.). Ostateczny tekst orędzia, które wygłosić ma prezydent Lebrun ustalony będzie na specjalnym posiedzeniu Rady Ministrów w dniu dzisiejszym. Jednocześnie zatwierdzony będzie *tekst deklaracji rządowej jako przedłożona będzie przez premiera obu Izobom.* Deklaracja ta będzie posiadała niewątpliwie duże znaczenie polityczne. Przy tej okazji odbędzie się obszerna dyskusja nad polityką zagraniczną. Zapowiedziana została także dyskusja nad polityką wewnętrzną. Zapisano się do głosu ponad 30 mówców. Zarazem postanowiona zostanie na tych posiedzeniach kwestia zaufania dla rządu. Głosowanie odbyłoby się w piątek, gdyż utrzymuje się, że za rządem wypowie się jeszcze znaczniejsza większość aniżeli ostatnio.

Transmisja z Paryża o 19.

Warszawa, 11. 5. (PAT) Dziś, dnia 11 maja br. premier Daladier wygłosi w Izbie deputowanych dłuższe przemówienie. Mowę tę w tłumaczeniu polskim transmitować będą z Paryża wszystkie rozgłośnie Polskiego Radia o godz. 19.

Układ był niepotrzebny.

Rzym, 11. 5. (PAT) Minister spr. zagr. Rzeszy von Ribbentrop udzielił wywiadu przedstawicielowi „Popolo d'Italia” na temat wyników mediolańskiego spotkania z min. Ciano. Sądzą — oświadczył min. v. Ribbentrop — że Włochy i Niemcy nie mogły lepiej odpowiedzieć

tym degeneratom demokratycznym,

którzy zawsze boją się napaści i w każdym widzą napaśnika. Jeżeli chodzi o przyszłość, sądzą, że nasze dwa narody mogą być spokojne. Ja w imieniu kanclerza Hitlera, a min. Ciano w imieniu Mussoliniego — powzięliśmy decyzję co do zawarcia sojuszu

wojskowego, który nie jest niczym innym, jak logiczną konkluzją stanu rzeczy, istniejącego, prawdę mówiąc, już od dawna.

Pakt ten nie był potrzebny,

ale dobrze się stało, że został zawarty, albowiem różni wykretni prawnicy demokratyczni przekonają się, jakie są naprawdę nasze stosunki. Niechaj demokracje wiedzą, że Mussolini i Hitler chcą pokoju. Gdyby jednak demokracje nie chciały nas zostawić w spokoju, niechaj pamiętają, że

Mussolini i Hitler wraz ze swymi narodami będą niezwycczeni.

Pod znakiem odprężenia.

Nowy Jork, 11. 2. (PAT) Z dnem 9 bm. weszły w życie nowe stawki ubezpieczeń morskich na wypadek wojny. *Stawki te są niższe od ostatnio obowiązujących.*

Odprężenie to widoczne jest również w ponownym notowaniu według ogólnych zasad stawek przy podróżach do Niemiec i Włoch, które przed tym notowane były na zasadach wyjątkowych.

Nowa propaganda Berlina.

Berlin, 11. 5. (PAT) Obok prowadzonych bezpośrednio przez stronę niemiecką ataków na stanowisko polskiej polityki zagranicznej, prasa niemiecka stara się usilnie wywołać wrażenie, że *moocarstwem zachodu nie chodzi bynajmniej o wzmożenie polski, lecz „chodzi im jedynie, by Polska żyła w stałych nastrojach antyniemieckich”.*

Kłamstwa prasy niemieckiej.

Berlin, 11. 5. (PAT) W prasie niemieckiej nie pojawiła się dotąd wiadomość o nieprzyjęciu przez państwa skandynawskie propozycji zawarcia paktu nieagresji z Niemcami. Prasa informuje opinię niemiecką w tym kierunku, że *opinia państw skandynawskich wita z zadowoleniem wiadomość o projekcie paktu o nieagresji z Niemcami, podkreślając przy tym, że sprawa paktu jest najważniejszą kwestią konferencji w Sztokholmie.*

Drugi dzień pobytu gen. Rasztikisa w Polsce.

Warszawa, 11. 5. (PAT) W drugim dniu pobytu w Polsce gen. Rasztikis na zaproszenie ministra spraw wojskowych gen. Kasprzyckiego udał się do Centrum Wyszkozenia Piechoty w Rembertowie, gdzie był obecny na ćwiczeniu bojowym, połączonym z ostrym strzelaniem piechoty i artylerii przy udziale czołgów i lotnictwa. *Następnie był podejmowany przez min. spraw wojskowych w miejscowym kasynie śniadaniem, po którym odbyła się defilada oddziałów, które wzięły udział w ćwiczeniu.*

Po powrocie do Warszawy gen. Rasztikis odwiedził Państwowe Zakłady Lotnicze na Okęciu oraz odbył konferencję prasową, po czym był przyjęty na herbatce przez min. Becka. Wieczorem poseł litewski min.

Szaulis wydał na cześć gen. Rasztikisa w hotelu Bristol obiad, w którym z polskiej strony wzięli udział minister spr. wojskowych gen. Kasprzycki, szef sztabu głównego gen. Stachiewicz, pierwszy wiceminister spr. wojsk. gen. Głuchowski, drugi wiceminister gen. Litwinowicz, dowódca O. K. I gen. Trojanowski, zastępca szefa sztabu głównego gen. Malinowski, oraz szereg wyższych oficerów. Po obiedzie gen. Rasztikis opuścił Warszawę, udając się w towarzystwie gen. Litwinowicza do Centr. Okręgu Przemysłowego. Na dworcu pożegnał go marszałek Śmigły-Rydz w otoczeniu dostojników wojskowych i w asyście kompanii honorowej. Zebrana publiczność zgotowała gen. Rasztikisowi gorącą owację.

trudno sobie wyobrazić, by *naród litewski nie odzyskał tego, co ostatnio stracił.*

Pismo to zapowiada szereg dalszych wywiadów z działaczami politycznymi Warszawy.

W spaceradzie dnia

Dyktatorzy nie mają dobrych przepowiedni. Umierająca Teresa Neumann bardzo zły wystawiła Hitlerowi horoskop. Obecnie p. Kathleen Barkel, medium angielskie, przepowiada, że

„Jeśli wytrwacie na gruncie harmonii i ładu, będziecie mogli zapobiec katastrofie we wrześniu; zapobiegniecie także drugiemu kryzysowi w grudniu. A jeśli mocno obstawacie będziecie przy zasadach twórczego pokoju w latach 1940 i 1941, dożyjecie upadku Hitlera i usunięcia Mussoliniego”.

Zdaje się, że nie potrzeba natchnienia aby to przepowiedzieć!

*

Pisma angielskie dowodzą również, że Hitler jest ciężko chory. Dawniej mówiono, że po rozmowie z Hacha, mdlał ten ostatni. Teraz twierdzi się, że mdlał sam wódz Rzeszy. Inni znów twierdzą, że choroba gardła (rak?) postępuje i grozi śmiercią w przeciągu 18 miesięcy. Mają o tyle rację, że ostatnio Hitler był bardzo zachrypnięty.

Ile prawdy jest w tych doniesieniach — trudno dociec. Fakt jest, że Hitler ciągle mówi o sobie sam, że nie ma czasu, że musi się śpieszyć.

* * *

Gen. Rasztikis przed odjazdem powiedział przedstawicielom prasy polskiej między innymi:

Normalizacja naszych stosunków między państwami posunęła się w tym roku znacznie naprzód. Nie wątpię, że stosunki między obu państwami będą przybierały coraz przyjaźniejsze formy i że w niedługim czasie dojdziemy do stosunków, opartych na *pełnym wzajemnym zaufaniu.* W atmosferze zaufania zaś da się załatwić wiele spraw, których załatwienie w innych warunkach byłoby nie do pomyslenia.

Jak to piękne słowa! Wierzmy, że staną się rzeczywistością! (s.)

Pierwsze jaskółki

przyjaźni między Polakami a Litwinami.

Z konferencji prasowej u wodza armii litewskiej.

Warszawa, 11. 5. (Wiad. wł.) Wczoraj odbyła się konferencja prasowa u naszego dostojnego gościa, wodza armii litewskiej gen. Rasztikisa, na którą przybyli liczni dziennikarze. Uczestnicy jednogłośnie stwierdzają, że była to jedyna konferencja prasowa, która pozostawiła u wszystkich *jak najmiłsze wspomnienie.* Cechowała ją niezwykła serdeczność, szczerłość i bezpośredniość. Odbywały się bowiem rozmowy prasowe z generałami, nawet państw bardzo z nami zaprzyjaźnionych, ale nie wychodziły one poza ramy ustalonych już wypowiedzi i określeń takich, jakie się słyszy na każdej konferencji gościa zagranicznego. Tu, wręcz coś innego.

Pan generał mówił przede wszystkim *po polsku.* Nie szczędził słów najwyższej pochwały dla naszej armii i wielką szcze-

rość przebiła w jego głosie, gdy na zakończenie stwierdził, że obecna *normalizacja stosunków winna się zamienić w przyjaźń między dwoma narodami, które na przestrzeni wieków dzieliły ze sobą triumfy i klęski.*

Pan generał jest niskiego wzrostu. Twarz jego cechuje wielka stanowczość, spojrzenie ma łagodne, ale bardzo przenikliwe. W zachowaniu ma również i coś z dyplomaty. Rozmowę umie prowadzić bardzo interesująco. Słuchało go się z wielką przyjemnością. Gen. Rasztikis poza tym posiada zdolność zjednywania sobie otoczenia przez swe miłe obciążenia. Zegaliśmy go pod dużym, jak najlepszym wrażeniem odbytej rozmowy, której się nie przedko zapomina. (r)

Wywiad litewskiego pisma z prezesem Stronnictwa Pracy Karolem Popielem.

Kowno, 11. 5. (Wiad. wł.) „Lietuvos Zinios” drukuje wywiad z prezesem Stronnictwa Pracy p. Popielem, który mówi o stosunkach polsko-litewskich i o naszej polityce zagranicznej, stwierdza z całym naciskiem, że *współzycie między Litwą a Polską powinno być*

jak najbardziej przyjazne i że temu nie mogą stać na przeszkodzie żadne względy.

W myśl wywodów p. Popieła Litwini obecnie powinni włożyć *tyle energii w sprawę kłajpedzką, ile włożyli w sprawę wileńską.* Na wypadek zaś wojny

Ludność Polski — jak wykazały ostatnie obliczenia statystyczne — wynosi już 35 milionów.

Spora to liczba. Liczba, która sprawia, że w koncerwie europejskim Polska ma głos tak ważny i nieraz rozstrzygający.

Trzeba jednak zapytać, jak to będzie dalej. Jak się przedstawiają dalsze szanse przyrostu ludnościowego?

Kiedy będziemy narodem 40 milionowym?

Dotąd obliczenia były raczej optymistyczne. Spodziewano się, że już w roku 1950—51 liczbę 40 milionów przekroczy. Teraz okazuje się jednak, że jest gorzej. I u nas przyrost ludności się zmniejsza. Zmniejsza się bowiem ciągle ilość urodzeń. Dochodzi już do tego, że zmniejsza się nasza dotąd tak zdecydowana przewaga nad Niemcami. Pod względem ilości urodzeń Niemcy są już tylko o 5 promil gorśli.

I dlatego nie będzie przesadne twierdzenie, że cyfrę 40 milionów ludności osiągniemy najwcześniej w 1955 roku. A może nawet parę lat później!

Dlaczego się tak dzieje? Skąd się wzięła ta gwałtowna obniżka cyfry urodzin w Polsce?

Możnaby przytaczać różne słuszne przyczyny materialne, moralne, prawne, obyczajowe. Najreścisniej podsumował je w swoim wnikliwym studium ks. Piotr Turbiak T. J., stwierdzając, że są jakby trzy pioruny, które uderzyły w rodzinę i rozbiły ją, że już nie spełnia naturalnych swoich zadań wobec Boga i narodu:

1. Zatruta moralnie atmosfera dokoła małżeństwa i jego obowiązków —
2. Gospodarcze i społeczne upośledzenie ojca rodziny —
3. Wyrwanie niewiasty-matki z domowego ogniska.

Chmury zaś, z których te trzy pioruny uderzyły w rodzinę, stanowi światopogląd materialistyczny, przez dziesiątki lat zastrzykiwany narodom rasy białej przez liberalną naukę, przez masonerię i socjalizm, przez międzynarodowe żydostwo.

Humor polityczny.

WOBEK ZAPOWIEDZI SOJUSZU WŁOSKO-NIEMIECKIEGO.

Historia się powtarza: był już taki sojusz, zawarli go Włosi z Wilhelmem cesarzem... Czy dzisiejszy mocniejszy — zobaczmy, [bo już może nawet bliska przyszłość nam pokaże] („Goniec Warszawski”).

PO MOWIE.

Prezydent Hacha przyjeżdża do Berlina, zatrzymuje się w wytwornym hotelu i prosi portiera o pokój.

— Czy za wszelką cenę? — zapytuje portier.

Hitlerowiec rozmawia z Polakiem.
— Wasze okłaski w Sejmie wypadły słabo, były jakieś nierówne.
— Nie powiem.
— O tak, to zaraz słyszysz się, — u nas to kanclerz ma sygnały świetlne, wszystko idzie jak na komendę.

(„IKC”).

DO PANA LLOYD GEORGE'A.

„Lloyd George wstąpił do armii, by bronić Gdańska” (z prasy).
Ze pan dziś chce bronić Gdańska, to szlachetny gest, bo to tylko wina pańska ze — tak jest, jak jest...

W Wersalu pan bruździł Francji, Polsce — ile mógł!
I na pańskiej ignorancji dobrze wyszedł wróg!
(„Goniec Warszawski”).

ZYDÓW OSTRZEGAMY.

Czas dziś POP'u spisać straty
I publicznie stwierdzić: Wstyd!
Dawał każdy obywatel.
Lecz nie dawał w Polsce — żyd.

Więc wołamy — gniew nasz wzbiera! —
„Za ten bojkot: panie Kohn,
Wolna droga do Hitlera!
Takich żydów — z Polski won!!!

„Bo tam — możecie już nie dawać
Ani na POP, ani na FON,
Tam — oni już gotują dla was
Ołów — na obiad, trumny — na schron...”
(„Marchoń”).

Fermenty wśród oficerów — tandeta surowcowa.

Niemcy są silniejsi w gębie, jak wojskowo.

Potęgi armii niemieckiej nie należy przeceniać!

Poznań, w maju 39.

Tyle już pisano o armii niemieckiej, o jej sile na lądzie, morzu i w powietrzu, że zdawać by się mogło, że nie już do tego nie można dodać. A jednak trzeba. Bo jeżeli przejrzymy te stopy artykułów, musi nas uderzyć jeden fakt zasadniczy. Dotąd siłę armii niemieckiej omawiano po największej części z punktu widzenia ilości wojska i sprzętu, mało zwracając uwagi na tak ważne elementy jakimi są morale i doświadczenie wojska, a przede wszystkim gospodarcza zdolność do prowadzenia wojny.

W artykule niniejszym postaramy się omówić siłę armii niemieckiej od tej właśnie strony, którą dotąd mało nasświetlali nasi i zagraniczni publicyści wojskowi.

Ilość to nie wszystko.

Armia niemiecka doszła do najwyższego punktu rozwoju w roku 1938. Był to bowiem rok jej rozbudowy i egzaminu jej gotowości. Równocześnie w tym samym roku nastąpiło przebrojenie i reorganizacja armii. Na zachodzie Niemiec powstała tzw. linia Siegfrieda — pas fortyfikacji na wzór francuskiej linii Maginota.

Po zlikwidowaniu stanowiska ministra obrony narodowej, najwyższym zwierzchnikiem sił zbrojnych stał się kanclerz Hitler,

Nie przesadzać z lotnictwem!

Liczebności, sile uderzenia i ogólnemu stanowi lotnictwa niemieckiego przypisywano między innymi kapitulację mocarstw zachodnich w Monachium. W istocie lotnictwo niemieckie jest poważnym czynnikiem w dzisiejszej sytuacji międzynarodowej. Na temat tajników lotnictwa niemieckiego rozpisal się niedawno „The Economist” — tygodnik wypróbowanej już sumiennością badań. Według angielskiej analizy Niemcy rozporządzają w końcu 1938 roku 280 eskadrami lotniczymi. Przyjmując cał-

który tę funkcję sprawować ma przy pomocy sztabu bardziej od siebie wyszkolonych dowódców. To są wszystko rzeczy znane, do których dodamy jeszcze zbrojenia lotnicze i morskie. I kiedy to wszystko zanalizujemy miarą ilościową, siła armii niemieckiej wydaje się niespożyta.

Umyślnie tu użyłem słowa „wydaje się”. Spójrzmy teraz bowiem na minusy tej siły, na morale tej olbrzymiej i dobrze wyposażonej armii, z którą jej wódz chciałby w szaleńczym nienasyconym zawojować świat cały.

Fermenty w korpusie oficerskim.

Otóż mimo tego, że dowództwo niemieckich sił zbrojnych kładzie ogromny nacisk na związanie żołnierzy i oficerów z ideą ogólnoniemiecką, ta ostatnia nie wszystkim się podoba, czego dowodem chociażby fermenty jakie od czasu do czasu wybuchają w korpusie oficerskim głównie austriackim i sudecko-czeskim. Fermenty tłumi się przeczuciem oficerów z Sudetów i Austrii do okęgów północnych. Niewątpliwie jednak sam fakt wybuchu fermentów mogących przerodzić się z czasem w ruch potężny jest poważnym minusem zagrażającym wciąż jeszcze jednoci, wielkości i sile Rzeszy.

kwicie pokrycie eskadr (9+3) byłoby to 3400 samolotów w pierwszym rzucie plus 500 policyjnych, 500 transportowych i 700 ćwiczebnych. A więc możliwości mobilizacyjne 5 — 6,5 tysiąca samolotów w pierwszej linii. Publicysta angielski przeprowadza kalkulację według normalnie przyjętych metod, redukując w ten sposób liczbę samolotów niemieckich do 4200, w tym 2500 bombowców.

Publicysta Amerykanin zaś, omawiający w jednym z pism te kwestie, przyjmując

produkcję niemiecką na 800 samolotów miesięcznie dedukuje, że stan pierwszej linii waha się około 3000 samolotów. Ale zarówno Anglik, jak i Amerykanin zauważają przy tym zgodnie jedno: że mianowicie produkcja 800 samolotów miesięcznie jest przesadzona i jeżeli wynosi dużo, to 600 samolotów miesięcznie. Obaj zgodnie zauważają, że angielska produkcja aczkolwiek mniejsza, bo oceniana na 500 zaledwie sztuk góruje nad niemiecką szybszym wzrostem.

Tandeta surowcowa.

Nie będziemy się wdawali na tym miejscu w oceny jakościowe jako zbyt względne. Przyjmijmy nawet, że pogłoski o wadach niemieckiej konstrukcji lotniczej są nieprawdziwe. Jedno jednak trzeba zauważyć koniecznie, a mianowicie fakt bezwzględny, że użycie w konstrukcji surowców zastępczych nie zostało jak dotąd dostatecznie wypróbowane, stąd też trzeba się liczyć z niespodziankami zwłaszcza na wypadek wojny.

Dodajmy do kwestyj surowcowych zagadnienia paliwa, a otrzymamy w wyniku największą trudność lotnictwa niemieckiego i niemieckiej armii zmotoryzowanej.

Według niemieckiego planu czteroletniego pokojowe zużycie płynnego paliwa wyniesie 6.300.000 ton w roku 1940, z czego zaledwie 1.200.000 zdoła pokryć wewnętrzna produkcja. To zużycie pokojowe. A wojenne? Będzie się ono wahało w granicach od 15—20 milionów ton.

Publicysta angielski wyżej już cytowany obliczył dzienne zużycie benzyny w niemieckiej flocie powietrznej na 3000 ton. Za podstawę do obliczeń wziął 6000 samolotów o przeciętnej sile 800 koni mechanicznych i dwie godziny lotów dziennie. Jak z tego wynika, lotnictwo samo przekroczyłoby niemieckie możliwości produkcyjne w zakresie paliwa. — A gdzie armia zmotoryzowana.

Brak paliwa jest więc zasadniczym minusem niemieckiej armii powietrznej i zmotoryzowanej.

Na morzu jest jeszcze gorzej.

Sily morskie Niemiec nawet w połączeniu z Włochami są zdecydowanie mniejsze od sily Anglii i Francji. Niemcy i Włosi nie mają żadnych szans w wojnie morskiej. Anglia i Francja zdecydowanie górują swymi 2.660.000 ton okrętów wojennych, przy czym przewaga ta zaznacza się we wszystkich rodzajach broni morskiej, nawet w dziedzinie łodzi podwodnych, mimo olbrzymiego nacisku, jaki Niemcy i Włosi na tą dziedzinę kładą.

Nie było celem niniejszego rozważania wzbudzenie lekceważenia dla armii niemieckiej. Lekcewać nie wolno nawet najsłabszego przeciwnika. Wskazałem tylko na kilka minusów sił zbrojnych Rzeszy, minusów niewiele, ale za to o zasadniczym znaczeniu dla poznania prawdziwej sily armii niemieckiej.

Henryk Bzyl.

„Danziger Vorposten“ niepotrzebnie się kłopoce.

(n) Jak pracuje niemiecka propaganda, świeży mamy dowód. Oto organ gdańskich narodowych socjalistów „Der Vorposten” w notatce pod tytułem: „Bydgoszcz rujnuje się na obronę państwa. — Miasto stawia do dyspozycji cały swój majątek”, wykazuje nadzwyczajną troskliwość w stosunku do naszego miasta.

Pisze dostownie:

„Prezydent miasta Bydgoszczy Barci-szewski, znany ze swej działalności berlińskiej dla tamtejszej Polonii, wysłał do pomorskiego wojewody Raczkiewicza telegram z deklaracją, że miasto Bydgoszcz podpisuje na pożyczkę obrony przeciwlot-

niczej 150.000 złotych a cały majątek miasta (mimo zadłużenia, dość znaczny. — Przypisek nasz), stawia do dyspozycji państwa dla obrony odrodzonej Rzeczypospolitej. Nie powiedziano przy tym nic, w jaki sposób w tych okolicznościach zostaną zagwarantowane wkładki oszczędnościowe w Komunalnej Kasie Oszczędności, z którą gwarantuje miasto”.

Zbyteczna troskliwość. Chwycie się lepiej za swój nos! Obywatele gdańscy woleliby wiedzieć, gdzie się podziało złoto i cały fundusz gwarancyjny Banku Gdańskiego. Wtajemniczeni twierdzą, że wywieziono złoto do Niemiec i że gulden został bez pokrycia!!!

Echa Targów Poznańskich.

Pan wicepremier inż. Kwiatkowski zwiedzając tegoroczne Targi Poznańskie zatrzymał się dłuższą chwilę nad ciekawym stoiskiem „Stomifa” na którym oprócz szeregu nowości w dziedzinie konstrukcji opon, po raz pierwszy znalazły się opony z syntetycznego kauczuku tzw. „keru”.

Pogrzeb śp. ordynata Zamoyskiego. Dn. 8 bm. w kościele św. Antoniego w Warszawie odbyło się nabożeństwo żałobne, celebrowane przez ks. arcybiskupa Galla, za duszę śp. Maurycego Zamoyskiego, wielce zasłużonego dla Ojczyzny i Kościoła obywatela. Na nabożeństwie rządem reprezentowany minister Beck. Przybyli również współpracownicy zmarłego w Komitecie Narodowym w Parvzu. Po nabożeństwie przyjaciele na ramionach wynieśli trumnę do samochodu, który przewiózł ją do Zamościa do grobów rodzinnych.

Eksplozja gazu w Tarnowie. Malarz pokojowy Lehmann, wszedł z zapaloną świecą do piwnicy swego mieszkania przy ul. Wekslarskiej 15, gdzie wskutek niezliczonych przewodów nagromadził się gaz świetlny. Gaz w zetknięciu z płomieniem eksplozował, przy czym siła wybuchu była tak wielka, że powrywała płyty z bruku ulicznego. Lehrmanna przewieziono w stanie poważnym do szpitala. Piwnica została doszczętnie zniszczona.

Skoczył z 50-metrowego kominu. Zatrudniony w hucie „Batory” na Śląsku robotnik Józef Waloszek popełnił samobójstwo w niezwykłych okolicznościach. Wspiął on się mianowicie w nocy na komin huty i owinawszy sobie głowę marynarką runął z 50-metrowej wysokości, ponosząc śmierć na miejscu.

Wykopali skarb. Robotnicy zatrudnieni przy kopaniu ziemi na naprawę drogi między Suszczynem w pow. trembolewskim a Skomorochami pow. tarnopolskiego znaleźli na gruntach fundacji Baworskich duży garnek gliniany wypełniony pieniędzmi srebrnymi z roku 1600 i kość z tego okresu.

Żydzi wyrzuceni z Niemiec na FON. Przebywający w Łodzi uchodźcy z Niemiec w liczbie 400 osób postanowili proklamować jednorodniowy post, aby w ten sposób zapędzić pieniądze zaofiarować na FON.

Szczęśliwe miasto. Wejherowo jest miastem, które nie ma bezrobotnych. Po uruchomieniu prac inwestycyjnych, wszyscy pozostający dotychczas bez pracy znaleźli zajęcia.

Bezrobotny przeczekał cały zasiłek na FON. Bezrobotny Piotr Hofman w Radomsku pobrał ostatni, przysługujący mu zasiłek. Zdawało mu się, że znalazł się w położeniu bez wyjścia. Tegoz dnia jednak biuro Funduszu Pracy powiadomiło go o skierowaniu do pracy. Na wiadomość tę Hofman cały zasiłek w kwocie 16 zł 20 gr przekazał na FON.

Nowy rektor SGW.

Warszawa, 10. 5. (PAT). Dnia 9 maja odbyły się w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego wybory rektora na lata akademickie 1939-40 i 1940-41. Wybrany został ponownie dotychczasowy rektor prof. Jan Miklaszewski. Wybór ten podlega zatwierdzeniu przez P. Prezydenta R. P.

MARY RICHMOND.

Miłość i Podejrzliwość

Przekład autoryzowany z angielskiego W. M.

31)

(Ciąg dalszy)

— Tego nie zrobię. Nie zaprzętają sobie tym głowy. Usiądź teraz i pozwól, że ci podam wino.

— Nie, nie chcę. Naprawdę dziękuję.

— Więc może herbaty?

— Nie, Piotrze, proszę cię, nie trzeba. Muszę wracać do Hamiltonu. Molly jest sama, wiesz? Hugo wyjechał na jakąś wystawę do Franktonu.

— Gdy przyjadę następnym razem, przywiozę ci pierścionek.

— O, Piotrze, kiedy to będzie?

— Nie mogę teraz oznaczyć dnia. To zależy od tego, jak się będą rozwijały dalsze wypadki.

— Przypuszczam, że ta biedna kobieta, którą dziś postrzelono, powiedziała ci sporo? — Elżbieta przegłądała się w lustro, mówiąc te słowa i przesuwając palce po policzkach.

Pytanie to, wypowiedziane tak niedbalym tonem, wzbudziło znowu niepokój w Piotrze. Było mu przykro, że musi mieć się na baczności wobec kobiety, którą kocha, ale nie ulegało wątpliwości, że zachowanie się jej było nader podejrzane. Przede wszystkim fakt, że przyszła tutaj i ofiarowała mu łapówkę wzamian za obietnicę porzucenia

W poznańskim „Przeglądzie Restauratorskim i Hotelarskim” (numer jubileuszowy z okazji 25-lecia istnienia tego czasopisma) znajdujemy ciekawe uwagi Zygmunta Namysłowskiego znanego ekonomisty, na temat walki ekon. między Polakami—dalekiej od normalnego współzawodnictwa. Podajemy te uwagi w wyjątkach. — Red.

Przykładem ujemnych zjawisk jest walka ekonomiczna między Polakami, walka operująca momentami politycznymi, celem zdobycia dla siebie tyle cennej narodowej wrażliwości naszego społeczeństwa. Walka ta nie uznaje trzeźwych rozumowań. Ludzie często naprawdą idealowi, z krwi i ducha stuprocentowi Polacy, przecocząją realność polskich gospodarczych możliwości. A przecież każdemu to jest i będzie zrozumiałym, że jak „nie od razu Kraków zbudowano”, podobnie i nie można spolonizować z dnia na jutro obcych kapitałów, których odsetek, w samych tylko spółkach akcyjnych, jest ogromny. Trzeba więc ocenić inaczej takie placówki przemysłowe i handlowe w Polsce, których kapitały zakładowe przechodzą stopniowo w ręce rdzennych Polaków, a inaczej takie, gdzie cudzoziemcy panują wszechwładnie, uparcie i niepodzielnie. Przedsiębiorstwa pierwszej kategorii należy zatem wyłączać spod cichego i jawnego bojkotu, zachęcając je tym samym, a zwłaszcza Polaków nimi kierujących do dalszej polonizacji, z ostatnim celem kompletnego unarodowienia.

Zdaje się, że w obecnych przemysłowych czasach, kiedy to nie wolno nam rezygnować z współpracy z żadnym uczciwym Polaką, walka powinna być przeniesiona na inny teren, a przede wszystkim należało by pociągnąć granicę między przedsiębiorstwami polskimi wzgl. tymi, gdzie dyspozycja kapitałami zagranicznymi spoczywa wyłącznie w rękach Polaków, a warsztatami prac, których obca dyspozycja nasuwa uzasadnione wątpliwości, co do zachowania się tych warsztatów w chwilach dla kraju ciężkich.

Chcąc dać wyraz słuszności, trzeba umieć poza tym rozróżniać między tymi, którzy biorą czynny udział w ofiarości polskiego społeczeństwa, a tymi, którzy od udziału się uchylają, ciągnąc z przynależności do Polski jedynie korzyści, nie dając dobrowolnie nic wzamian.

Niestety, rzecz ma się częstokroć tak, iż potępienie w czambuł pracujących bojącego się kapitałem zagranicznym, a toleruje jednocześnie nieskrępowaną działalność placówek, których właściciele, chociaż obywatele polscy, holdują ideologii obcej i nie poczują się wobec kraju do żadnych obowiązków.

Na łamach prasy politycznej dużo już wypisano zarzutów pod adresem np. browarów Kuntersztyn i Kobylepole. Dlatego uważamy, że chwila obecna nadaje się do tego, by nasświetlić sprawę tę, chociażby dlatego, by wynagrodzić krzywdę mimowolnie wyrządzoną tym Polakom, którzy we wrześniu roku ubiegłego

dużym wysiłkiem finansowym przejęli z rąk niepolkich niemoal połowę kapitału zakładowego wymienionych dwu browarów.

Jasnym wszak jest, że za to nie mogą być oni „karani” bojkotem współrodaków. Zbyt mało mamy przecież kapitałów rodzimych, aby pozwalać sobie na luksus obniżania ich wartości gospodarczej, gdy ktoś ułokuje je w akcjach, wykupując np. kapitalistę niemieckiego czy gdańskiego. Lokata jest chyba bezspornie czynem patriotycznym i objawem radosnym, bo dwożdem wzrostu polskiego stanu posiadania, odgrywającego na Pomorzu rolę niesłychanie doniosłą.

Wiadomym jest przecież, że Kuntersztyn i Kobylepole zatrudniają — za wyjątkiem jednego piwowara-specjalisty tylko i wyłącznie Polaków, że połowa akcji znajduje się w rękach zasłużonych i znanych obywateli, że do Rady Nadzorczej nie wchodzi cudzoziemcy, że dyrektorem jest od szeregu lat stary oficer polski i że jeden jedyny akcjonariusz zagraniczny nie bierze od kilku lat udziału w pracach i zgromadzeniach spółki, oddając swe prawo głosu, bez zastrzeżeń, polskiemu prezesowi Rady Nadzorczej, generałowi Wojsk Polskich w st. sp.

Czyż znajdzie się ktoś bezstronnie myślący kto by mógł podejrzawać wymienione browary o działalność szkodliwą dla Polski, skoro Rada Nadzorcza składa się z ludzi jak: generał Ładós, szambelan Alojzy Ruchniewicz, radca Korzeniowski, adwokat Żelazny i prezes Penkalla? Przecież jest to oczywiste, że państwo ci, będący współwłaścicielami firmy, nie tolerowałyby jakichś poczynań, sprzecznych z interesem Narodu i Państwa. A czyż udział w kapitale akcyjnym prezesa Józefa Mazura i prezesa St. Klarowskiego nie jest pod tym względem dalszą gwarancją?

W spółce tych rozmiarów, co Browar Kuntersztyn, będącym jedynym właścicielem Browaru Kobylepole, każda korespondencja i każde księgowanie przechodzi przez szereg rąk i to rąk polskich, gdyż wśród urzędników obywateli browarów nie ma ani jednego przedstawiciela narodowości obcej. Są natomiast zarówno oficerowie w st. sp. jak oficerowie i podoficerowie rezerwy, jak wreszcie ludzie, mający za sobą długoletnią ofiarną pracę niepodległościową.

Struktura polityczno-gospodarcza Wielkiego Pomorza wymaga zdwojenia spoistości wszytskiego co polskie. Nigdy bardziej tej prawdy nie odczuwaliśmy, jak obecnie. Każdy Polak, orientujący się w życiu gospodarczym, rozumie doskonale, że polski stan posiadania w przemyśle, handlu i rolnictwie Wielkiego Pomorza, musi postępować szybkimi krokami, aby zaniżyć co rychlej wszelki ślad obcej przewagi w kapitałach i we własności ziemskiej.

Zabierając w tej sprawie głos, przekonany jestem, że oddaje przysługę dobrej sprawie, która w moich oczach właśnie w koncernie Browarów Kuntersztyn-Kobylepole, tak przykładowo i budujące znalazła rozwiązanie.

Zygmunt Namysłowski.

Niemcy w Kownie nie respektują przepisów. Naczelnik miasta Kowna ukarał grzywną 500 litów niejakiego Herberta Stahla za zwolnienie nielegalnego zebrania niemieckiego w lokalu niemieckiego klubu sportowego „Olivia” w Kownie. Jednocześnie zostali ukarani grzywną 500 litów członkowie zarządu tego klubu. Na omawianym zebraniu Stahl wygłosił polityczne przemówienie.

— W brukselskich kinach są wyświetlane krótkie filmy przedstawiające polską armię. Publiczność żywo oklaskuje polskich żołnierzy i żywiołowo manifestuje na cześć polskiej armii.

— Włoski marszałek Balbo odbył półtrogodzinną rozmowę z egipskim premierem. Jak słychać, marszałek zapewnił o przyjaźni Włoch do Egiptu i podkreślił, że siły włoskie w Libii nie stanowią zagrożenia dla Egiptu.

— Zamach? W składach wojennego materiału w Chivell pod Nattingham (w Anglii) groźny pożar zniszczył całkowicie składy. Przyczyna pożaru jest nieznana.

— Francuski marszałek Petain przybył do Sewilli, skąd odjechał do Gibraltaru.

— Wysiedlenie pisarza niemieckiego. Karol Zuckmayer, znany z czasów republiki weimarskiej, pisarz i autor „Wesołej Winnicy”, został wysiedzony wraz z żoną i 12-letnim synem z Rzeszy niemieckiej.

— Niezdrowe stosunki na Węgrzech. Sprawa reformy rolnej na Węgrzech przetrzana jest już od 20 lat, jednak praktycznie dotąd bardzo mało uczyniono w tym kierunku. Około połowa ziemi uprawnej w całym państwie znajduje się w posiadaniu kilku set zaledwie rodzin wielkoobszarniczych, podczas gdy druga połowa należy do drobnych rolników. Do biedoty na roli zalicza się przeszło 3 miliony ludzi.

— Ile kosztowało zajęcie Albanii... Operacje wojskowe w Albanii pociągnęły za sobą wydatki w wysokości 295 milionów lirow. W związku z tym we Włoszech ogłoszono dekret, upoważniający ministrów sił zbrojnych i spraw zagranicznych do umieszczenia ich w budżetach dodatkowych wydatków, a mianowicie w budżecie ministerstwa wojny — 150 milionów, marynarki — 50 milionów, lotnictwa — 80 milionów, spraw zagranicznych 14.875 tys. lirow.

— Urszulanki opuszczają Hitlera. Siostry zakonne z Salzburga, znane szeroko „Urszulanki” przygotowują się do wyjazdu z Niemiec. Wyjadą one do Francji, gdzie pozostaną starsze zakonnice, lecz młodsze mają wyjechać aż do południowej Ameryki. Urszulanki prowadziły szkoły, a zakon ich, był największym w Austrii.

— Roosevelt wyjdzie na dworzec. W Ameryce ustalono, że gdy dnia 8 czerwca przyjedzie do Waszyngtonu z wizytą król angielski Jerzy z królową Elżbietą, prezydent Roosevelt z małżonką swoją przywitają ich na dworcu kolejowym. Będzie to pierwszy wypadek w historii Stanów Zjednoczonych, aby prezydent tego kraju wychodził na spotkanie króla.

winnaś zadawać mi takich pytań, wiedząc, jak mi jest niezmiernie trudno odmawiać ci czegokolwiek, moja ty cudna!... Ale, ale... — wsunął rękę do kieszeni i wyjął srebrnego słonia. — To jest twoja własność, prawda?

Wydała okrzyk szczerzej radości.

— O, moja kochana maskotka! Skąd się u ciebie wzięła, Piotrze?

— Była przyczepiona do spinki od mankieta koszuli — skłamał Piotr — którą miałem wczoraj na sobie.

— Musiała się oderwać od bransoletki, kiedyśmy się zęgnali — odpowiedział. — Pamiętasz, trzymałaś mnie za obie ręce. Och, jakże się cieszę, że to znalazłaś! Byłabym zrozpaczona, gdyby się mój słoń nie znalazł.

— Czy nie zauważyłaś, że zginął?

— Nie. A przecież dziś wkładałam tę bransoletkę. Myślę, że tak przyzwycałałam się do tego, że breloczek wisi przy bransoletce, iż wcale nie zwracałam na niego uwagi. Serdecznie ci dziękuję, Piotrze!

— Nie zgub go znowu. — On taki małeńki, że łatwo może się gdzieś zapodziać. — Hardinge czuł głęboki ból, widząc, że jego podejrzliwość coraz bardziej się umacnia. Elżbieta nie wiedziała widocznie, gdzie zgubiła słonia, i przyjęła wyjaśnienie Piotra bez żadnych wątpliwości. Zastanawiał się teraz, co by też powiedziała, gdyby wykrzyknął nagle: Podniosłem to o dziesięć kroków od miejsca, na którym została zastrzelona Flossie Fenton. Tam też znalazł rewolwer, z którego padł zabójczy strzał, i ślady nóg kobiecych. — Czy próbowałaby zaprzeczać, wmawiać, że tam nie była? Czy też zalałaby się i wyznała całą prawdę? Trudno odgadnąć. Była niezwykle wprost opanowana i

powściągliwa. A jednak gdy staje się oko w oko z możliwością oskarżenia o morderstwo, trzeba mieć coś więcej, niż opanowanie. Trzeba mieć jeszcze odwagę, i to niemałą odwagę! Hardinge nie miał sił poddać jej tej próbie... przyznać przed sobą samym, że jemu właśnie zabrakło odwagi. Przestraszył się, że podejrzliwość jego potwierdziła się. A jednak nie mógł uwierzyć, aby Elżbieta była zbrodniarką. Nie mogła być winna. Jakaś okropna tajemnica musiała się kryć w tym wszystkim. Postawił sobie za zadanie rozwiązać tę tajemnicę. Spojrzał na młodą kobietę. Stała przed nim z pochyloną złotą głową, ze spuszczoneymi oczyma, usiłując przymocować do bransoletki maskotkę. Policzki zarumieniły się nieco od wysiłku. Oddychała równo. Czyż kobieta, mająca taką rzecz na sumieniu, mogłaby się tak spokojnie zachowywać? Gdyby była winna, zdradziłaby się w jaki sposób, a jego wzrok, przez miłość jeszcze bardziej wyostrożony, przebiłby maskę spokoju, którą by przybrać chciała. Ale ona zachowywała się teraz zupełnie normalnie.

— Muszę już iść, Piotrze. Wybacz mi, że tu przysłałam... i dokuczalam ci, kiedy jesteś taki zajęty.

— Ty? Ty mogłabyś mi dokuczać, Elżbieto!

Wyrwała ręce, które znowu uchwyciła.

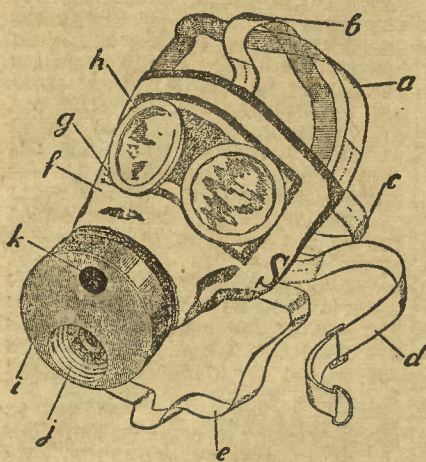
— Nie zabierz mi znowu mego biednego słonia! Dobranoc, kochany. Przyjdzę przędko. — Pocałowała go w policzek, tak lekko i delikatnie, jakby motyl dotknął jego twarzy skrzydłem. I wyszła.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

Dla Naszych Pań

Co o masce przeciwgazowej każda kobieta wiedzieć musi?

a — taśma ciemieniowa, b — taśma czołowa, c — taśma potyliczna, d — taśma zapinkowa, e — taśma nośna, f — tkanina maski, g — gumowa część oczna, h — pierścien okularowy, i — pokrywa komory zaworowej wydechowej, j — gniazdo pochłaniacza, k — otwór wydechowy.

W ubiegłym tygodniu na łamach naszego pisma, w sprawozdaniach zebrań kobiecych pisaliśmy, że kobiety stanowią będką w przyszłej wojnie zaplecze, od którego zwartości zależeć będzie potęga i zwycięstwo armii. Musimy być przygotowane na wszystkie możliwości.

Aby umożliwić czytelniczkom zapoznanie się z wszystkimi sprawami, związanymi z kwestią obrony przeciwgazowej, postanowiliśmy w dziale kobiecym założyć specjalny kącik dla kobiet, mogących na podstawie naszych uwag przygotować siebie, dzieci, dom i produkty żywnościowe na wypadek ataku.

Cykl tych uwag rozpoczynamy dzisiaj artykułem o maskach gazowych. My kobiety musimy — tak samo jak wojsko i cała ludność cywilna — być nie tylko zwarte, ale przede wszystkim gotowe!

Całkowite zabezpieczenie przed gazami bojowymi daje wyłącznie maska przeciwgazowa z pochłaniaczem.

Ponieważ maska nie może bronić się przed dziećmi poniżej 10 lat starczy i chorzy — przewiduje się „maseczki” i tampony, dla niemowląt zaś — owijanie tkaniną wełnianą, zwilżoną wodą z mydłem zwykłym.

Opis maski przeciwgazowej RSC. Maska RSC przeznaczona dla ludności cywilnej składa się z trzech części: maski właściwej, pochłaniacza i puszki. Maska właściwa wykonana jest z podwójnej tkaniny bawełnianej odpowiednio impregnowanej i

niową, a pozostałymi trzema palcami każdej ręki taśmę potyliczną i równocześnie chwytając końcami palców i dłońmi za rogi maski. Keiuki nie wykonują żadnych chwytów. Zamknąć oczy i wstrzymać oddech, podnieść brodę w górę aby odsłonić podbródek, podłożyć maskę głęboko pod brodę ciągnąc przy tym za taśmę aż na tył głowy, przycisnąć dłońmi tkaninę maski do twarzy, wykonując przy tym silny wydech i otwierając oczy, zapiąć taśmę zapinkową.

Aby zdjąć maskę należy: odpiąć taśmę zapinkową, ująć pochłaniacz lewą ręką, unieść i ściągnąć spod brody w górę.

Po użyciu należy maskę wysuszyć na powietrzu, potem włożyć do puszki.

Puszę z maską przechowujemy w miejscu suchym, zdala od pieca.

Osoby, które z jakichkolwiek bądź powodów nie mogą korzystać z masek RSC, mogą także chronić się za pomocą sprzętu prowizorycznego, tj. „maseczki”, którą można wykonać nawet we własnym zakresie.

„Maseczka” nie daje wprawdzie tak pewnej obrony, jednakże może ochronić przed cięższymi skutkami działania gazów. „Maseczkę” nakłada się na nos i usta, przytwierdzając szczerlnie do twarzy za pomocą taśmy.

Tampony również prowizorycznie zabezpieczają drogi oddechowe przed gazami bojowymi i tak jak „maseczka” chronią przed cięższymi skutkami działania gazów.

Nowości wiosenno-letnie

wytworne wełny na suknie, kostiumy i płaszcze, bielskie kamgarny na ubrania jako też najwytworniejsze jedwabie

MAGAZYN BŁAWATÓW I JEDWABI

J. Wański

BYDGOSZCZ
Gdańska 39.

pieczają drogi oddechowe przed gazami bojowymi i tak jak „maseczka” chronią przed cięższymi skutkami działania gazów.

Sposób wykonania „maseczki” i tamponu jest szczegółowo opisany w broszurce „Wskazówki dla ogółu ludności o sposobach wykonania prowizorycznego sprzętu indywidualnej obrony przeciwgazowej”.

Rzeczy drobne ale ważne.

Ze srebrem trzeba się dobrze obchodzić i umiejętnie czyścić, aby nie podrapać.

Dlatego też nie trzeba sztućców zbyt często czyścić, a tylko od czasu do czasu przetrzeć starannie wełnianym gałgankiem: najlepiej skórka irchowa. Upřednio czyścimy widelce, noże i łyżki zupełnie miękkim proszkiem — specjalnie do srebra, następnie aż do polysku wyciera się.

Nawet najlepsze wieczne pióro trzeba od czasu do czasu gruntownie oczyścić, aby się nie psuło. W tym celu należy je przepłukiwać zimną wodą.

Jak widzimy na rycinie, bierze się miškę z zimną wodą, po czym pióro raz się napełnia wodą i raz się opróżnia. Tę czynność tak długo powtarzamy, aż pióro będzie zupełnie czyste.

Dziecko trzeba chronić od przejedzenia!

Po każdym świętach zwiększa się poważnie liczba chorujących, zwłaszcza dzieci, które możnaby ustrzec od tego przez umiejętnie obchodzenie się i nie odstępowanie od normalnego trybu życia. Święta, źle przemyślane, zwłaszcza pod względem kulinarnym stają się plagą, która przewraca cały porządek domowy do góry nogami. Zwykła ustępliwość świąteczna matek bynajmniej nie wychodzi dzieciom na zdrowiu i skutki tej lekkomyślności nie dają długo na siebie czekać.

Kiedy na święta przygotowujemy większe zapasy jedzenia czy łakoci — przeważnie po świętach odbywa się generalne dogadanie, które u dzieci zamienia się zazwyczaj w przejadanie. Gospodynie, ze względu na to, aby potrawy nie uległy ewtl. zepsuciu, dają domownikom zwiększone porcje. Naturalnie korzystają z tej okoliczności i dzieci, które potem czują się niezdrowe. A jeśli dziecko nawet nie zachoruje na niestrawność, to znaczy, że organizm zaczyna się przyzwyczajać do łakomstwa — jeszcze większego wroga i szkodnika.

Dziecko chowane pod czujną — ale nie przesadną i umiejętną opieką, po zjedzeniu codziennej porcji, proporcjonalnie przygotowanej do wieku i organizmu — nie będzie się domagało nadprogramowej porcji. Natomiast dziecko bardziej rozkapryśzone, kiedy zobaczy, że matka ma słodczy lub jakiś ulubiony przysmak — mimo najedzenia będzie domagało się jeszcze jedzenia.

Granicę między głodem i łakomstwem może dostrzec jedynie stała wychowawczyni dziecka, która wydziela jedzenie zgodnie z ustalonymi normami. Pieczywo czy słodczy należy dziecku umiejętnie wydzielać o określonej porze, a nie w czasie posiłków. Podwójnych porcji w każdym razie dawać nie należy, aby dziecko nie przyzwyczajać do chorobliwego łakomstwa. Żle wpływającego na ogólny stan zdrowotny.

Dziecko tak podczas świąt, jak i w okresie poświęconym musi bez względu na

dzień i okoliczności otrzymywać swoje porcje zawsze o tym samym czasie.

Mylnie jest podchodzenie do tych spraw niektórych matek, które jeszcze z niczym nieuzasadnioną dumą odpowiadają na zwrócone im uwagi: — „moje dziecko zjada wszystko — obojętnie co mu dam i kiedy. Nigdy nie chorowało z tego powodu i widzi pani jakie pulchne”.

To, że ono zjada wszystko i że jest grube wcale nie jest dostatecznym dowodem jego zdrowia. Otyłość, która z biegiem lat roz-

SUKNIE E. Paulińska

i płaszcze E. Bydgoszcz, Dworcowa 9

wija się coraz bardziej, jest zawsze rzeczą chorobliwą — jest nieszczęściem dla dziecka — a nie dumą.

Dziecko staje się wówczas bardziej leniwe, coraz więcej łakome, a otyłość przeszkadza mu w zabawach z rówieśnikami. Jeśli więc dziecko waży za dużo na swój wiek — należy energicznie przystąpić do kuracji, odzwyczajającej dziecko od łakomstwa. Zbytne rozpieszczenie i dogadzanie małemu dyktatorowi rodziny, odbija się później fatalnie na zdrowiu dziecka. Więć w sprawach odżywiania, czynnikiem decydującym musi być zawsze rozsądek. (j.)

Oryginalne „piece”.

Z nastaniem wiosny wygaśły najoryginalniejsze „piece”, jakich baskowie w Pirenejach używają do ogrzewania swych domów, budowanych z kamienia. Z nastaniem jesiennych chłódów baskowie ustawiają wzdłuż jednej ze ścian specjalnie prasowane materace ze słomy, pokryte z wierzchu warstwą odporną na ogień. Materace te zapalone od wewnątrz tła się powoli, dając od samej wiosny bardzo przyjemne ciepło.

Indywidualne pielęgnowanie urody.

(Ciąg dalszy).

Dobroć jego polega na sposobie przyrządzenia, im mielszy tym lepszy, musi subtelnie przylegać do twarzy — nie może wysuszać skóry lecz chłodzić i łagodzić podrażnienia. Ważną sprawą jest wybór koloru. Nie może być zbyt jasny, bo wtedy pogrubia rysy i nos będzie się wydawał większym niż jest rzeczywistość. Przyjęta jest następująca zasada: Puder ma być o odcień ciemniejszy niż cera. Dla bladych twarzy zaleca się puder lekko różowy, kto ma kwitnące kolory niech dobierze jaśniejszy odcień, a zbyt rumieniec przytłumi. Zdąrza się, że między gotowymi pudrami trudno znaleźć odpowiedni dla siebie odcień. Wtedy miesza się dwa odrebne kolory i w ten sposób można uzyskać bardzo subtelne tony. Czoło pudruje się jaśniejsz niż resztę twarzy — proszę o tym pamiętać — przez to wygląda się młodziej.

A teraz pudrowanie. Jeżeli pani miewa wyrzuty, wysypki lub krosty na twarzy trzeba kupować najlepszy puder i pudrować się watą. Puszki nigdy nie są idealnie czyste i łatwo można spowodować zakażenie. Pudruje się dokładnie małymi ilościami pudru całą twarz — czateczką której nie przylgną usunąć szczoneczka lub tamponem waty. Puszki, szczoneczka i pomadka do ust mogą służyć jedynie dla użytku jednej osoby. Tych przedmiotów nie pożyczaj się nikomu i nigdy. Pudru stałego (w kamyczku) się nie zaleca. Nie jest dość miękki i wrażliwe cery go nie znośzą. Zresztą nowoczesne puderniczki są urządzone na puder sypki, co odpowiada wymogom racjonalnej kosmetyki. Do starannego upudrowania trzeba mieć czas i spokój, bo jedynie robiąc twarz bardzo akuratanie można wywołać wrażenie naturalnego puszku.

— Czy mam się szminkować? — Oto często słyszane pytanie, a odpowiedź, proszę pań, nie taka znów łatwa. Bez wątpienia to co naturalne zawsze jest najpiękniejsze. Jeżeli natura dała pani dobrą cerę i normalne świeże kolory, to szaleństwem będzie szminkować się dlatego, że to jest modne. Szminkowanie jest sprawą taktownego wyuczucia. Mężatki powinny się stosować do woli i gustu męża, bo proszę pamiętać: nie wszystko co modne jest subtelne i w dobrym tonie i nie wszystko można do siebie stosować. Młode dziewczęta niech pamiętają, że nie ma nic piękniejszego nad naturalną świeżość młodości. A starsze panie, które nie szminkowały się nigdy, niech lepiej nie próbują gwałtownej modernizacji. Czerwone usta i policzki ich nie upiększą — przeciwnie, siłą kontrastu będą wyglądały starzej, a co gorzej — śmiesznie. Mamy jednak dużo kobiet, które zawsze są blade i tym się martwią. Jeżeli pani należy do rzędu tych mizernych, to namiętnie trzeba dociec przyczyn bladłości. Często brak kolorów jest wynikiem anemii, kuracja przepisana przez lekarza może temu zaradzić albo wygląd polepszyć. Nie każda jednak bladłość musi mieć za podłożo brak krwi. Może pani jest jedną z tych osób, które mają grubą skórę i naczynia krwionośne nie przeświecają. Poza tym nie wszystkie blade osoby powinny się szminkować. Wiele z nich rumieniec nie ubiera i nie jest w ich stylu. Błędem jest mniemanie, że wady cery wolno zakrywać szminką. Przed szminkowaniem skóra musi być czysta i zdrowa. Każdy rouge, choćby najlepszy i najkosztowniejszy, musi zawierać szkodliwą farbę i może podrażnić skórę. Jeżeli jednak która ze światowych osób bardzo się martwi brakiem rumieńca, to ostatecznie nie ma racji dla której miałaby sobie odmówić przyjemności kwitnącego wyglądu. Można się posługiwać wszystkim co robi do twarzy, byle by nie było szkodliwe dla zdrowia.

— Czym mam się szminkować? Znamy trzy rodzaje rouge'u: suchy, tłusty i płynny. Suchy jest najtańszy i najłatwiejszy w użyciu. Jest to komprimowany czerwono zabarwiony puder. Można o nim to samo powiedzieć co o stałym pudrze, że jest gruboziarnisty i najmniej wskazany. Nigdy nie nakłada go się wprost na skórę. Najpierw trzeba dać podkład z kremu dziennego, potem zapudrować, potem farbki nabrać na watę i starannie rozdzielić na policzki i nieco na uszy i jeszcze raz zapudrować. Tym sposobem osiągnąmy wygląd naturalny.

Tłusty rouge jest droższy i wymaga w użyciu pewnej zręczności i dużej staranności. Sporządza go się z miarko zmielonej farby i najlepszych tłuszczów — musi być miękki i łatwo dać się dzielić. Tłusty rouge (róż) nakłada się na podkład kremu najlepiej tłustego. Nabiera się odrobinką na palec wskazujący a potem trzecim palcem rozprowadza po twarzy, po czym zaciera się kontury ręcznikiem, wysusza specjalnym papierem i pudruje. Dla cery wrażliwej jest to najlepsza szminka.

Rouge płynny to farba rozcieńczona w alkoholu. Działanie najtrwalsze. Nawet woda przy pływaniu nie zmywa. Chętnie używany przy tłustej cerze. Nie wolno smarować wprost na skórę, lecz na podkład z kremu dziennego. W ogóle trudny w użyciu.

(Ciąg dalszy nastąpi).

Modne przybrania do sukienek

Antoni Susała

Gdańska 20 a. (n-2920)

nagumowanej; posiada kształt zbliżony do twarzy i produkowana jest w trzech wielkościach: „M” (mała), „S” (średnia) i „D” (duża). Szybki okularowe szklane, wymienne, osadzone w oprawie gumowej. Na dole maski znajduje się komora zaworowa z zaworem wdechowym i wydechowym.

Pochłaniacz jest wykonany z blachy i wypełniony materiałem chłonnym, tj. węglem aktywowanym. Zadaniem węgla jest pochłanianie gazów bojowych. Puszka maski RSC służy do ochrony maski właściwej i pochłaniacza.

Maskę nakłada się na głowę z chwilą rozpoczęcia napadu gazowego albo jeśli zauważymy gaz w powietrzu.

Maskę nakłada się następująco: Wyciągnąć maskę z puszki podchwytując palcami wskazującymi obu rąk taśmę ciem-

Werbunek kobiet

do pracy na wypadek wojny.

Organizacja P. W. K. w Bydgoszczy ogłasza werbunek pań do pracy na wypadek wojny. Wkrótce otwarte będą następujące kursy:

I kurs administracyjny — 92 godz.

II kurs łączności — 15 godz.

III kurs tramwajarski dla konduktorek

IV kurs odzieżowy.

Zapisy i bliższe informacje w sekretariacie P. W. K., ul. Jagiellońska 7, od godziny 18—19 codziennie.

Równocześnie poleca się kurs samochodowy (Związek Strzelecki), kurs gotowania (Związek Pań Domu), kurs sanitarny (Miejskie Żeńskie Gimn.) o 6 wieczorem.

Tabela wygranych

4 dzień ciagnienia 44 Loterii Klasowej

I i II ciagnienie

GŁÓWNE WYGRANE.

50.000 zł. — 51549

25.000 zł. — 3673 78482

10.000 zł. — 6271 32375 34480

86516 137600

5.000 zł. — 44997 61334 116818

133943 136232

2.500 zł. — 9223 10769 20929 43161

67211 69301 77535 82123 93840

124849 147360 149355 158132

2.000 zł. — 10362 10636 17327

21437 25859 43930 49636 85094

100550 103933 112177 123215 132677

158076 160629 164684

1.000 zł. — 3836 10101 29325 30331

39486 52714 62011 64076 66687

67316 68425 74132 90237 98704

114811 121832 123935 127429 134541

134718 142830 42564 50299 53172

PO 250 ZŁOTYCH.

95 98 126 261 93 310 21 79 482 524
 68 686 710 24 812 52 90 973 1302 30
 520 659 870 80 959 66 2135 72 290
 422 612 49 53 763 3054 364 70 616
 903 4039 112 302 13 45 525 52 75 683
 743 900 5005 16 71 345 470 85 592
 6009 618 50 8. 771 818 69 90 903
 7098 112 82 85 93 295 436 648 53 731
 70 979 8007 40 62 236 46 383 413 587
 626 764 830 70 900 9174 313 84 651
 717 77 845 95 10060 137 309 78 512
 45 612 75 727 943 11071 239 482 576
 634 70 723 82 12043 93 107 64 70
 296 472 512 635 983 1332 68 92 520
 25 76 659 93 743 48 49 869 992 14146
 93 251 88 309 607 16 78 715 28 803
 937 78 15025 46 87 95 164 73 296 349
 92 549 617 28 921 49 16121 42 217
 47 300 51 418 516 58 708 47 965
 17010 250 307 65 432 527 653 716 19
 42 95 807 993 18024 43 173 269 82
 302 688 778 833 72 81 981 18010 21
 46 130 92 221 51 55 70 529 610 95
 725 56 820 34 943 20060 215 544 603
 70 21026 47 87 431 43 518 625 63 883
 22126 84 307 36 479 662 772 875
 23010 59 164 89 311 59 96 451 526 96
 625 96 823 927 83 24023 152 472 514
 610 79 83 732 51 94 813 37 71 960 81
 87 25084 103 84 85 210 66 353 60 527
 943 26083 83 143 93 277 325 416 613
 711 817 76 927 27050 108 12 250 98
 306 488 550 98 727 67 934 28102 333
 96 461 511 26 337 702 36 53 822 900
 71 29035 104 72 209 16 315 54 407 69
 94 500 43 45 653 64 735 927 47 30046
 74 90 273 359 93 416 563 94 723 57
 98 31159 96 208 303 469 511 65 677
 83 758 907 60 74 32115 374 89 404 27
 80 545 78 604 6 12 25 744 701 822 94
 33059 76 127 281 370 518 80 811 82
 111263 72 84 308 497 683 88 761
 820 58 900 112088 226 40 97 326 472
 689 784 952 113032 209 384 470 585
 99 611 32 90 761 93 82 802 949 63
 114017 188 420 26 530 67 606 785
 829 938 115067 92 145 280 451 97
 535 614 69 707 83 857 70 116188 214
 83 313 78 449 582 668 93 117041
 126 64 96 498 534 710 844 70 942
 118033 49 285 351 451 452 832 946 97
 119039 148 232 66 89 414 41 509
 43 68 90 783 860 953 87 120123 232
 375 503 624 76 77 835 94 960 121031
 89 195 215 24 70 396 411 715 77 819
 95 928 60 122477 97 744 55 860 994
 123000 16 201 80 98 418 25 502 694
 833 124025 159 223 54 56 347 480 500
 49 31 840 840 906 125049 82 288 369
 527 803 735 41 94 936 126017 298
 521 51 76 684 87 96 702 879 907

127271 316 45 500 685 743 868
 128040 86 124 76 220 23 8 81 329
 451 604 81 711 129108 90 200 450
 593 130120 247 516 98 681 736 12
 73 131032 257 70 74 308 608 783
 132150 75 223 377 424 653 715 77
 811 36 37 133155 56 93 312 74 905
 23 59 83 622 763 87 937 134006 221
 346 425 517 700 4 63 808 28 96 988
 135067 93 111 57 213 54 348 62 472
 558 713 79 86 821 30 136061 158 213
 33 582 678 855 907 137021 160 291
 391 401 25 528 718 70 833 44 138238
 352 58 80 650 722 825 977 139046
 81 106 266 384 645 728 29 944 140163
 374 86 450 69 510 25 31 85 739 59
 856 94 930 141014 156 385 99 401
 36 95 674 841 50 142168 238 549 37
 641 78 737 865 915 87 143158 214 82
 91 93 321 93 541 613 869 905 144040
 190 378 404 586 915 145257 347 68
 448 89 544 72 626 53 786 87 902
 146069 155 298 312 34 76 584 693
 798 891 147616 618 862 906 80 99
 148092 270 382 430 70 603 16 83 668
 774 816 70 67 84 140018 59 103 6
 331 502 99 771 802 59 943 73 15059
 125 263 573 718 30 929 47 151153
 257 73 619 60 700 864 152401 506
 64 606 732 836 987 153286 581 681
 735 913 54 57 154014 232 45 76 97
 682 708 913 49 155064 91 453 599
 633 43 79 892 156074 147 201 76 83
 369 439 527 906 157219 418 34 657
 888 967 158055 210 89 370 509 23
 658 795 937 38 64 159085 93 103 14
 24 73 331 74 432 562 629 779 806
 16 55 160000 60 95 123 247 372 496
 500 671 94 791 942 161194 205 75
 364 66 76 90 492 692 823 951 162015
 152 84 270 390 492 523 802 907 90
 163028 141 54 87 441 805 164135 217
 317 477 827 69 905

70053 241 636 783 877 71064 261 322
 537 644 46 816 72003 93 293 372 893
 73069 209 30 317 825 39 966 68 91
 74285 648 78 933.
 75017 174 366 487 702 23 76521
 641 711 929 57 77232 395 664 790
 78900 47 68 79286 310 404 14 31
 83 734 80022 72 278 550 695 810
 72 81228 31 476 963 82036 295 793
 842 70 83093 393 84352 72 590 925
 91 85199 334 414 567 735 86003
 864 87132 85 386 475 574 974 88142
 55 272 396 519 709 89394 90060
 66 176 288 500 28 87 660 948 91105
 849 571 411 543 600 57 874 97
 92165 510 766 886 93381 412 775
 94040 201 479 80 953 95109 34 96024
 183 363 735 961 97162 273 559 872
 962 98112 25 379 498 583 690 99066
 609 966 100537 737 101159 387 479
 541 65 78 710 842 102249 435 760
 103035 88 199 209 657 739 68 104063
 263 513 33 624 66 701 105088 90
 387 92 97 413 52 65 770 106022 30
 494 572 649 850 107154 750 808
 108022 97 574 109101 324 74 421 58
 502 65 819 992 110099 347 598 701
 955 112459 831 42 113233 66 420 573
 114171 226 312 503 800 906 26 61
 115263 641 97 644 814 78 85 116125
 203 583 602 117058 187 312 556 59
 118144 323 408 550 995 19255 974
 120354 508 650 860 912 77 121148
 55 223 73 578 702 122002 151 88 284
 123196261 390 426 965 124096 691
 804 20 125099 329 467 540 68 602
 22 126509 601 874 127469 835 938
 54 128173 92 218 424 517 782 812
 923 129218 384 837 130498 734 806
 48 974 13111 650 828 935 132145
 622 760 133381 645 705 44 65 9 863
 925 134118 395 677 748 834 950
 135092 150 91 244 82 300 7 58 479
 612 672 812 136035 175 580 130700
 597 968 138063 289 392 490 612 870
 79 139232 765 864 92 929 40 140004
 181 222 345 499 802 141079 179 358
 997 142260 143107 267 450 98 610
 14 913 144207 32 381 945 145147
 762 932 55 46149 285 421 99 147055
 139 333 938 73 148118 34 233 351
 508 771 886 908 149052 555 647
 150087 178 508 675 817 98 151344
 488 620 152112 68 88 509 863 966 84
 153486 518 769 891 154076 148 407
 155016 279 381 768 73 908 90 156736
 960 157064 547 82 607 747 67 864
 936 158056 343 751 33 893 159003
 48 129 347 430 96 541 60 68 738
 160072 576 688 725 29 97 801 971
 161216 557 162263 567 632 35 889
 962 163297 309 813 21 44 895 164073
 121 591

13227 364 785 813 14066 184 97 240
 333 575 15211 70 461 512 729 36
 16036 75 134 222 77 552 647 853
 920 17058 298 342 969 18360 528
 622 712 18 938 19074 194 242 307
 703 11 20351 429 999 21331 997
 22170 538 39 847 23335 417 712 803
 30 24009 32 283 487 25226 38 67 335
 453 678 927 83 26510 67 728 27045
 259 72 510 34 639 822 28014 370 692
 706 33 29763 30162 88 92 324 430
 567 97 764 870 85 914 31084 198
 423 534 733 893 942 49 87 32196
 97 577 983 33312 832 967 34146 228
 37 325 85 429 977 5105 232 78 457
 524 96 603 25 705 895 931 36452 526
 37 364 402 86 598 717 38157 75 241
 229 442 89 615 713 920 39236 788
 903 40004 77 103 41 447 510 19 728
 36 93 42113 289 334 730 972 43257
 492 734 833 44255 668 806 45093 169
 236 417 39 541 665 99 718 807 46091
 128 289 584 781 887 945 47238 524
 47 55 637 63 773 48033 645 811 14
 41 49178 61 50582 29 58 838 924
 51157 225 944 52385 575 636 765 949
 53070 123 45 231 65 788 917 54051
 161 532 55004 408 599 608 57 84
 723 59 976 56205 36 42 55 394 817
 57203 411 536 629 45 838 93 991
 58076 224 460 59298 487 623 740
 60319 430 34 66 823 999 61039 133
 302 486 97 567 698 750 62352 89
 567 63 258 379 576 787 990 64183
 208 63 496 820 97 920 96 65040 423
 947 86267 344 405 765 67093 114 362
 465 613 74 68078 258 504 865 83
 69028 87 330 519 635 70306 610 947
 65 71062 515 97 619 72765 888
 73030 404 53 510 96 696 938 74742
 885 75068 161 449 52 85 797 76468
 606 945 77199 259 336 924 78171 98
 435 747 85 917 79102 60 292 692
 929 80256 492 542 81085 56 402 12
 573 933 82085 361 595 83087 84188
 85001 127 218 66 369 90 719 86190
 218 38 729 59 854 88380 633 766 73
 89056 103 305 59 427 504 605 83
 980 90079 131 45 697 860 920 91120
 473 585 886 92121 738 93017 134 364
 602 848 959 67 94215 478 657 852
 95044 209 564 747 847 96623 97019
 322 98425 84 99019 664 85 702 822
 100073 714 67 101072 156 102308
 686 103128 68 104179 272 96 471 588
 105211 626 106049 269 41 66 506
 777 107273 100 88 969 108032 104
 281 377 83 109092 559 110252 719
 111249 409 958 112270 337 55 63 683
 966 113015 241 95 825 114043 181
 324 485 608 780 115022 247 116137
 117385 444 560 688 995 118206 372
 431 681 110661 291 453 721 947
 120507 98 888 121102 23 92 647
 122501 815 33 123050 67 174 403 680
 426 745 998 126038 53 179 324 29 575
 906 42 128084 146 86 948 129152 671
 880 970 130014 502 46 639 750 824
 131280 361 68 511 962 132020 32 292
 360 638 701 49 64 95 870 133500 72
 657 134033 213 325 135332 793 890
 136077 379 931 137175 96 260 314 498
 138097 133 96 295 314 69 568 831
 139140 317 541 140006 150 223 310
 455 61 635 871 141455 86 665 837
 142065 479 505 143043 176 677
 144012 92 353 438 891 955 145575
 991 146021 159 256 497 832 904 26
 147138 378 867 148071 90 215 341
 548 92 626 812 149091 298 313 571
 924 150074 188 95 310 151000 59 74
 133 93 303 868 152153 233 75 390 429
 153177 408 917 154173 155148 335
 427 578 639 56 896 950 156158 247
 408 22 752 824 69 157166 81 497 517
 520 746 96 960 158280 553 159252
 399 809 18 913 160011 126 410 537
 161018 62 273 534 984 87 162610 952
 88 163054 218 381 411 42 503 164067
 386 64 575.

III ciagnienie

PO 250 ZŁOTYCH.

276 53 63 76 411 504 647 1093 133
 425 71 516 87 2186 935 3224 626 57
 820 94 4011 53 88 152 539 768 934
 52 5019 36 242 350 872 980 6077
 285 321 30 518 772 991 7107 209
 13 49 614 88 8886 9023 314 506 98
 731 42 910 89 10194 469 796 810
 990 11093 317 474 562 621 829 997
 12094 156 208 26 481 528 963 13249
 80 317 715 852 57 14411 835 15593
 773 16032 189 282 669 88 713 17031
 88 109 269 394 471 708 33 77 804
 932 18010 91 355 618 46 883 93
 19442 667 763 85 20611 31 865 21088
 136 390 446 60 74 22137 47 513 878
 23067 88 277 405 629 700 842 974
 24285 357 59 589 868 965 25052 217
 302 21 24133 44 74 712 27207 346
 412 501 69 796 987 28089 144 233
 388 453 54 79 531 86 786 29041 452
 799 867 30606 31004 82 227 95 365
 456 530 82 726 814 950 32081 86
 214 59 364 441 917 63 69 33067 102
 344 630 31 44 34170 362 513 721
 94 35057 185 261 373 604 701 36209
 21 42 735 825 961 37110 31 388 581

Z Wielkopolski i Pomorza

INOWROCŁAW

Przedstawicielstwo „Dziennika Bydgoskiego” w Inowrocławiu mieści się przy ul. Król. Jadwigi 22/23 I piętro, prawo (na przeciw magistratu).

Biblioteka Tow. Czytelników Ludowych, mieszcząca się w Domu Katolickim przy ulicy Plebanka, otwarta jest codziennie za wyjątkiem niedziel i świąt od godziny 17 do 19.

Biblioteka Kolejowego Przyp. Wojsk. w świetlicy „Ogniska” przy ul. Magazynowej otwarta w poniedziałki, środy i piątki od godz. 17 do 19.

Biblioteka miejska czynna jest codziennie od godz. 17 do 18, w soboty od 17 do 19.

Nocny dyżur pełni apteka „Pod Lwem”.

REPERTUAR KIN:

As: „Sygnały”
Słońce: „Zakochana pani”
Stylowe: „Banita”
Świt: „Rakieta na Mars”.

— **Miasto i powiat Inowrocław** subskrybowali przeszło półtora miliona zł. Według ostatnich zestawień na terenie miasta Inowrocławia podpisało 4957 subskrybentów sumę 733.000 zł na pożyczkę lotniczą, a na terenie powiatu 3400 subskrybentów na sumę 934.000 zł. Z sumy tej podpisał Niemcy 79.940 zł, a żydzi 124.200 zł, czyli ogromnie mało w stosunku do posiadanego majątku.

— **Akademia „Dnia Matki”**. Program akademii „Dnia Matki” wypełniły młodzież z gimn. i liceum żeńskiego i męskiego oraz dzieci szkół powsz. Po zagajeniu i śpiewie okolicznościowy referat wygłosił uczeń Kaczkowski. Efektownie wypadł występ dziewczynki ze szkoły powsz. nr 7.

— **Z posiedzenia Cechu Szewsko-Cholewarskiego**. St. cech Głowacki wręczył na posiedzeniu dyplomy czeladnicze nowozamianowanym pp.: L. Kucharskiemu, Janowi Markowi, Stan. Łuczowskiemu i Stef. Janowskiemu. Następnie uchwalono z kasy cechu zakupić za 200 zł POP, zaś obligację postanowiono ofiarować na FON. Poza tym członkowie opodatkowali się po 5 zł celem zakupienia wspólnie pożyczki lotniczej niezależnie od subskrybowania indywidualnie, jak również przekazały obligację na FON.

— **Kiermasz dla dzieci**. W niedzielę 14 bm. o godz. 14 odbędzie się w Strzelnicy Bractwa Kurk. kiermasz dla dzieci, urządzony przez Stow. Pań Miłosierdzia parafii św. Józefa.

— **Ku czci ks. kan. Kubskiego**. W dniu św. Stanisława wzięła udział dziatwa przedszkola parafii NMPanny w mszy św., odprawionej na intencję solenizanta. Po nabożeństwie dziatwa wraz z rodzicami zebrała się w sali przedszkola, gdzie przybył solenizant. Program wypełniły deklamacje, tańce i śpiewy. Solenizant obdarzył dzieci słodyczkami. Dzieci nie zapomniały również o naszej armii i zebrały samorządnie 15 zł na FON.

— **Zebranie koła Stronnictwa Pracy** w Inowrocławiu odbędzie się w czwartek 11 bm. o godz. 19 w lokalu p. Jankowiaka przy ul. Piłsudskiego 56 celem omówienia ważnych spraw.

KRUSZEWICA. W straźnicy w obecności m. in. instr. pow. Szczepańskiego, walne zebranie Och. Straży Pożarnej zagałi długoletni prezes burm. Borowiak. Dalszym obradom przewodniczył p. R. Majewski. Oddział liczy 116 członków, w tym 85 wspierających i należy do rzędu najlepiej wyszkolonych na terenie Wielkopolski, zajmując 3 miejsce. Jednocześnie udzielono absolutorium. Zarząd uzupełniono wyborem pp. M. Kruszyńskiego i J. Bartlewicza. Komisję rew. tworzą pp. Tymkowski, Kopański i St. Głowacki. W końcu przemawiał instr. pow. Szczepański i burm. Borowiak. Uchwalono też z kasy strażackiej 100 zł na POP.

RADZIECÓW KUJ. (u) We wsi Jastrzebiec doszło do gwałtownej sprzeczki na tle majątkowym między Władysławem Białkowskim a Janem Jałorzyskim. W czasie sporu 27-letni Białkowski wy dobył niespodziewanie rewolwer i oddając strzał, zabił Jałorzyskiego. Zabójcę aresztowano i oddano do władz sądowych.

SZAMOCIN. (bf) Pod przewodnictwem p. Musioła odbyło się walne zebranie Zw. Rezerwistów. Po zdaniu sprawozdań z pracy zarządu przystąpiono do wyboru nowego zarządu, w skład którego weszli pp. burm. Józefowski prezes, Świątkowiak zast., Malinowski sekr., Woźniak zast., Pawlak skarbnik, Krzycki gosp., Heimann zast.; komisja rew.: Koralewski, Chwaliszewski i Politowski, zast. Beym i Pasierb.

OSTRÓW WLKP. (lj) P. Stefański z Ostrzeszowa jadąc motocyklem w stronę Rynku, wpadł na autobus, doznając skomplikowanego złamania nogi. Motocykl uległ zupełnemu rozbitciu.

— W Kępnie zmarł w tych dniach jeden z niewielu już w Polsce weteranów r. 1863 śp. Jakub Szudlarz. Zmarły brał udział w powstaniu jako młody chłopiec, oddając cenne usługi powstańcom na pograniczu Śląska i Wielkopolski.

GEVICE. (mk) Do wsi Gozdanina przybił się pies z objawami wścieklizny. Pies wpadł do zagrody rolnika Wikarskiego i tam pogryzł wszystkie psy, a następnie psy w sąsiednich zagrodach. Ze względu na niebezpieczeństwo mieszkańców wioski wystrzelano wszystkie psy.

KORONOWO. 27 ubm. odbyło się plenarne zebranie Zrzeszenia Kupców, które zagałi prezes Nowak i zdał obszerny sprawozdanie ze zjazdu w Toruniu. Duże zainteresowanie wywołał referat kier. szk. doksz. Gabryśia. Wywiązała się dyskusja, w której zabrali głos pp. mec. Niemczyk, Nowak i Borzyszkowski. Bez dyskusji uchwalono wypłacić z kasy 200 zł na FON, oprócz tego opodatkowali się wszyscy kwotami, które

ŚWIECIE. (t) Liczba nauczycielskich kół LOPP w powiecie świeckim wzrasta w dalszym ciągu. Na konferencji nauczycielskiej rejonowej Świecia Wsi i Gruzna, zostało również koło utworzone, a na członków zapisało się 24 nauczycieli. Zarząd tego koła tworzą pp. J. Koszowski, kier. szk. ze Sulnowka jako prezes, J. Tchórzewski z Głogówki wicepr., Maria Dembińska ze Sulnowka sekr., Wł. Bieleński z Wiąga skarbn.

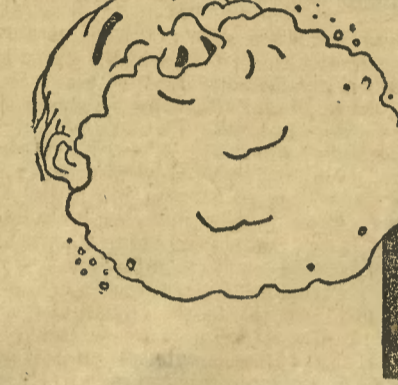
30 ubm. odbyła się odprawa naczelników i przesów OSP z pow. świeckiego, która miała na celu podanie kierunku pracy oraz omówienie spraw organ. i technicznych. Instr. Malinowski omówił szczegółowo sprawy organizacyjne i techniczne zawodów, mających być przeprowadzone w maju i

nie. Zespół amatorski TCL wystawił na scenie Domu Kat. komedię Fredry „Ciotunia”.

— 30 ubm. odbył się zjazd delegatów PZZ obw. sępoleńskiego, na którym nasampród uczczono pamięć śp. ks. dr. Domańskiego. Potem szły sprawozdania, dyskusje i aktualny referat mgr. Wojnowskiego z Torunia. Do nowych władz wybrano pp. Kozłowski, Wysiński, Ziółkowski, Gajewski, Kubiński, Muszyński, Małolepszy, Figurski i ks. Dąbrowski.

SILNO, k. Chojnic. Doroczne święto narodowe obchodzone w tut. wiosce ze specjalną okazałością. Zrozumiał Polacy, że 3 Maja w bieżącym roku posiada wyjątkowe znaczenie. Po nabożeństwie odbyła się

O RETY! CO ZA
PIANA! /
LEPSZA NIŻ TWOJA!

Lecz jedno potwierdzają. Nic nie dorówna oliwie i glicerynie, którym Palmolive zawdzięcza swą doskonałość.

Panowie, wybierajcie! Luksusowy o obfitej pianie krem do golenia... lub ekonomiczne mydło do golenia Palmolive. W żadnym wypadku nie popełnicie błędów. Preparaty do golenia Palmolive wyrabiane są na nam tylko znanej mieszaninie oleju oliwkowego i gliceryny i oznaczają się pięcioma zaletami:

1. Nadają włosom zarostu właściwe położenie do golenia
2. Chronią przed podrażnieniem po goleniu
3. Piania ich rośnie 250-krotnie
4. Nie zasycha na twarzy przez 10 minut
5. Zmiękczej na nawet najtwardszy zarost w ciągu 1 minuty

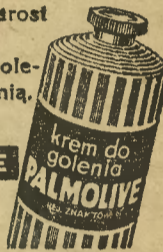
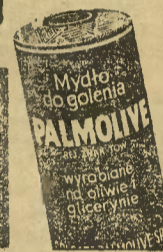
Kup dziś jeszcze krem lub mydło do golenia Palmolive. Obydwa Cię zadowolą.

IDEALNE GOLENIE SIĘ

A 1/2 GROSZA DZIENNIE

Mydło do golenia Palmolive - wyrobione na legodnym oleju oliwkowym i glicerynie. Ekonomiczne golenie się

Krem do golenia Palmolive - Najwytworniejsze i najbardziej wygodne golenie się na świecie.

wyznaczyła rada naczelna. Uchwalono wysłać protest przeciwko niesłusznemu rozpozrządzeniu o zryczałtowaniu podatku dochodowego do miarodajnych władz.

MOGILNO. (mk) Miejscowy Bank Ludowy przeznaczył na POP 2500 zł, zaś na FON 500 zł. Wydział powiat. subskrybował 15.000 zł, a KKO dała 10.000 zł.

— Przed sądem grodzkim odpowiadali St. Mieczykowski z synem Czesławem ze Świerkówa, oskarżeni o systematyczną kradzież ospy i usiłowaną kradzież zboża. Sąd skazał Mieczykowskiego na 9 miesięcy a syna jego na pół roku więzienia z zawieszaniem na 5 lat.

— Cech Piekarski na odbytym ostatnio zebraniu uchwalił na FON 200 zł.

— Kino Bałtyk: „Zaginiona wyspa i „Daniel Boone”.

KWIECISZEWO. (mk) Podczas kopania żwiru na terenie wsi Gorzykowo pow. Mogilno natrafiono na szkielet ludzki zakopany na około metrowej głębokości w ziemi. Po wydobyciu na wierzch szkielet rozspał się.

PAPROS. (u) Ostatnio w godzinach wieczornych napadnięty został wójt gminy Kruszewica p. Spychalski i w nieładny sposób pobity Wójtą odstawiono do szpitala, gdzie odzyskawszy przytomność zdołał krótko opisać sprawców napadu, których policja aresztowała.

GNIEZNO. (fb) Odbył się tu zjazd delegatów KSM z całej Polski. Zjazd zagałi prezes E. Pokorski z Goli, witając ks. biskupa Laubię, gen. Milen-Kamskiego, którzy później przemawiali. Referat wygłosił p. mec. Dziembowski z Poznania. Po wyborze nowych władz z p. Potworskim na czele wysłano depesze do Ojca św., Prezydenta RP i Wodza Naczelnego.

BRODNICA. (jl) Sąd grodzki w Brodnicy skazał Elfridę Paul, właścicielkę hotelu w Jabłonowie, obywatelkę W. M. Gdańska za rozpowszechnianie fałszywych wieści na rok więzienia i 500 zł grzywny.

— 5 bm. rano właścicielka gospodarstwa rolnego Fr. Falkiewiczowa w Szczybow. Brodnica wychodząc z mieszkania zastała pod drzwiami domu podrzucone dziecko płci męskiej, liczące 14 dni. Policja zajęła się poszukiwaniem matki podrzuconego dziecka i ustaliła, że jest nią niej. Janina Witkowska, niezameżna z Jastrzębia, pow. brodnickiego.

JARŁONOWO. (jl) Na zsoście Jabłonowo —Zamek w kierunku Grudziądza samochod osobowy p. A. Kuderta, kierowany przez p. A. Hukaufa z Lidzbarka zderzył się z motorowem p. Janiszewskiego z Grudziądza. Pasażerowie samochodu nie doznali żadnych obrażeń. Motocyklista zaś i jego pasażer Widomski zostali poważnie poturbowani.

NOWEMIASTO. (jl) U roln. B. Krola w Brzoziu lubawskim powstał pożar, który strawił dom mieszkalny, stodołę i szopę. Szkody wynoszą około 3000 zł.

LUBAWA. (jl) W czasie młócenia u p. Montowskiej w Montowie, pow. lubawskie, 11-letni Józef Zabiłotny chodząc za koniami, został pochwycony przez wał transmasyjny, który zmiażdżył mu obie nogi.

czerwcu br. 7 bm. przybył instr. Malinowski do Bzowa, W. Komorska i Warlubia na ćwiczenia, by podać swe korektywy.

NOWE, n. W. (t) Po paruletnim zastoju zebrano się do budowy autostrady, która połączy stolicę województwa jak i zaplecze Pomorza oraz centralne ziemie polskie z polskim wybrzeżem. Stworzy się pierwszy prosty trakt komunikacyjny, który ominie teren gdański. Autostrada bierze swój początek w Warlubiu od szosy wojewódzkiej, prowadzącej z Bydgoszczy przez Świecie i Nowe w kierunku Gdańska od sieci szos prowadzących przez nizinę z Grudziądza. w Warlubiu rozmięściły się biura firmy, która wykonuje roboty budowy. W najbliższych dniach liczba zatrudnionych wzrośnie do 500, ale też bezrobocie w tych okolicach jest wielkie. Przy tych robotach zatrudni się pewną ilość robotników z najbliższych miast, z Nowego i Świecia, a wreszcie z pobliskich i sąsiadujących gmin.

WEJHEROWO. ap) W auli państw. gimnazjum odbyło się otwarcie radiostacji krótkofalowej miejscowego Harcerskiego Ośrodka Radiowego. Poświęcenia dokonał ks. pref. Węgielewski.

— Stow. Chrz. Nar. Nauczycielstwa S. P. w Wejherowie odbyło zebranie pod przewodnictwem prof. Wilny przy licznych udziale członków. Referat wygłosił p. Baranowski, nad którym wywiązała się ożywiona dyskusja. Sprawozdanie ze zjazdu delegatów w Toruniu złożył p. Semrau. Zapisało się również kilkunastu chętnych na wyecieckę do Wilna na początek lipca br., organizowaną przez zarząd okręgowy.

— Potężną manifestacją patriotyczną stał się ostatnio odbyty w Wejherowie wielki wiec Polskiego Związku Zachodniego. Przemówienie wygłosił dyr. Wachowiak z Gdyni. Huraganem oklasków co chwile przerywała publiczność przemówienie. Na zakończenie wzniesiono okrzyki na cześć Najj. Rzplitej Polskiej, jej przydynta, wodza Naczelnego, armii i zjednoczonego narodu polskiego. Przewodniczącą kier. Kowalski w mocnych słowach zaapelował o wyrugowanie niemieckich czasopism i towarów z naszego terenu.

CHELMNO. (Im) Przed kilku dniami odbyło się w Chełmnie walne zebranie Stow. Pań Miłosierdzia, które zagałi p. mec. Szymańska. Po wyborze przydyntu z ks. dziek. Zynda jako marszałkiem na czele przystąpiono do sprawozdań zarządu. Stowarzystwienie liczy 175 członków. W ciągu roku opiekowało się stale 200 osobami biednymi i 35 chorymi. W stajęj opiece stowarzystwienia jest 68 biednych i bezrobotnych rodzin z dziećmi. Doraźnie wspierało stow. 1197 rodzin. W skład nowego zarządu weszły: pp. mec. Szymańska, dr. Drajzkowska, mec. Rosińska, dr. Wasilewska, dyr. Geigerowa, F. Kamińska. Suchoświatówna, Mierzowa, Jasińska, Jeszkowa, Grzankowska z Chełmna i p. Szulcowa z Napola, pow. chełmińskiego. Do komisji rew. weszli pp. dyr. Moczyński i Lewandowska.

SĘPÓLNO KR. (k) Święto narodowe obchodziło tut. społeczeństwo w wielkim skupieniu nabożeństwem, pochodem przez miasto i defiladą. Po poł. odbył się bieg narodowy i rozgrywki w koszykówkę na stadio-

zbiórka dziatwy szkolnej, organizacji pw i wf oraz stowarzyszeń społecznych. Zawiązał się imponujący pochód. Po powrocie pochodu odbyła się przed gmachem poczty defilada, którą odebrał komitet miejski z ks. Dettlaffem na czele. Po południu odbyły się zawody sportowe.

GRUDZIĄDZ

Przedstawicielstwo „Dziennika Bydgoskiego” mieści się przy ul. Toruńskiej 22, tel. 1294. Biuro czynne od godz. 8—18.

T. C. L. Biblioteka i Czytelnia (ul. Legionów 28) otwarta od godz. 11—12 i 17—19 w soboty tylko do godz. 18).

Pogotowie pożarnicze tel. 11-11.

— **Nocny dyżur** pełni apteka Pod Lwem, Pańska, tel. 2040.

REPERTUAR KIN:

Apollo: „Przedziwne kłamstwo Niny Pietrowny”

Gryf: „Czterech na posterunku”

Orzeł: „Profesor Wilczur”.

— **Sukces grudziądzkich piłkarzy w Brodnicy**. G. K. S. „Wisła” przyjął zaproszenie klubu piłkarskiego „Brodniczanka” i rozegrał 7 bm. w Brodnicy zawody piłkarskie w charakterze towarzysko-propagandowym. Zwyciężyli grudziądza 5:1 (1:1). Juniorzy Wisły, którzy jak wiadomo zakwalifikowali się do finału mistrzostw Pomorza, również w niedzielę nie prznują. Dla podciągnięcia drużyny kondycyjnie zarząd klubu zakontraktował mecz treningowy z C-klasową drużyną Sokola Chełmno, który rozegrano na tamtejszym stadionie.

— **Nie minie go surowa kara**. Policja spisała doniesienie na Gustawa Wollerta (Forteczna 9), który w stanie nietrzeźwym lżył naród polski.

— **Apel Polskiego Związku Zachodniego**. Zarząd miejscowego koła PZZ przypomina wszystkim właścicielom kawiarni, restauracji, fryzjarni, księgarni i kiosków o bezwzględnych bojkocie wszystkich gazet i czasopism przychodzących z Niemiec i Gdańska. Zaznaczamy, że w wypadku doniesienia nam przez naszych meków zaufania o niezastosowaniu się do niniejszego wezwania, przeprowadzimy bojkot danego przedsiębiorstwa.

— **Komitet Uczczenia Pamięci Marszałka Józefa Piłsudskiego** zwraca się do mieszkańców m. Grudziądza z apelem, by wzięli gremialny udział w uroczystościach 12 bm. w czwartą rocznicę zgonu Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego. O godz. 10 w kościele św. Ducha odprawione zostanie uroczyste nabożeństwo, o godz. 19.30 przedzie ulicami miasta capstryk żałobny oddziałów wojska, o godz. 20.30 zbiórka przedstawicieli władz i społeczeństwa, organizacji oraz oddziałów wojskowych na wybrzeżu im. gen. Orlicz-Dreszera nad Wisłą, gdzie odbędzie się trzymiutowa „chwila ciszy”. Koniec „chwili ciszy” podany zostanie jednominutowym sygnałem syren i dzwonów kościelnych, po czym nastąpi odczytanie wyjątków z pism Józefa Piłsudskiego przy płonąjącym ognisku.

Kronika Gdynińska

Gdynia, dnia 11 maja 1939 r.

Redakcja i administracja mieści się: Skwer Kościuszki 24. (nad cukiernią Fangrafa), tel. 14-60.

Nocny dyżur pełnia apteki:

- Centralna, Plac Kaszubski, tel. 26-40
- Świętojańska, naprzeciw komisariatu.
- Baltycka, ul. Śląska 42
- Magistra Grodzkiego, Morska 155.
- Nadmorska w Orłowie, ul. Orłowska.

REPERTUAR KIN:

- Bajka:** „Pensjonarka”
- Gwiazda:** „Serce matki” (film polski).
- Lido:** „List polecający”
- Lily-Chylonia:** „Manewry miłosne”
- Morskie-Okno:** „Panieńskie szaleństwo”
- Miraż-Orłowo:** „Zdobywca serc”
- Polonia:** „Włoczęgi” (film polski).
- Zorza-Grabówek:** „Chicago”

— **Posiedzenie Komisji Kolejowej.** Dnia 9 maja br. odbyło się w Gdyni posiedzenie Komisji Kolejowej wyłonionej przez Radę Portową pod przewodnictwem dyrektora Dyrekcji w Toruniu p. inż. J. Lorfinga. Na zebraniu tym omówiono całokształt inwestycyjnej kolejowych za okres ostatnich 3 lat i rozpatrzone projekty inwestycyjne na rok bieżący. Bezpośrednio po posiedzeniu uczestnicy Komisji zowiedzieli roboty inwestycyjne kolejowe, dokonane w ubiegłym roku.

— **Praca portu we Władysławowie.** W przeciągu miesiąca kwietnia br. do portu Władysławowie weszło i wyszło polskich kutrów rybackich 211, z czego zamiejskowych 136 oraz statków pod obcą banderą 5. Kutry przywoziły do portu ryb z połowów 88.500 kg. W drugiej połowie miesiąca sprawozdawczego uruchomiony został magazyn rybacki, w którym przystapiono do czyszczenia, zasalania i pakowania wafłuszów.

— **2000 centnarów dorszy** złowili w ub. tygodniu rybacy polscy pod Bornholmem, gdzie obecnie łowią na 20 kutrach.

— **Ofiary na budowę koszar w Gdyni** płyną nieprzerwanym strumieniem. Ostatnio, oprócz szeregu wielkich firm, wpłacili także: Tow. Robotników w Orłowie 50 zł, kpt. i żaloga s. s. „Kraków” 255 zł, kpt. i żaloga s. s. „Chorzów” 180 zł, Kaszuba Teodor Miotk 50 zł, bezimiennie 150 zł itd.

— **Komisariat Rządu** podaje do wiadomości, że 15 maja br. o godz. 9 odbędzie się w gmachu Komisariatu pokój nr 57 sprzedaż w drodze publicznego przetargu skonfiskowanej broni palnej krótkiej i długiej oraz broni białej (sztylety). Do przetargu mogą być dopuszczone tylko osoby mające pozwolenie na broń wzgl. a kupno kreślonego rodzaju broni, oraz osoby mające pozwolenie na handel bronią.

— **Statki oczekiwane w Gdyni:** 11. bm.: mot. „Haskvint”, mot. „Jaedjoer”, 12. bm.: par. „Helga”, par. „Wilno”, 13. bm.: par. „Kangara”, 15. bm.: mot. „Svanen”, mot. „Dana”, par. „Ragnar”, par. „Askoe”, ok. 16. bm.: par., „Toruń”.

— **Wystawa niemowląt.** Dzieci są wprawdzie bogactwem narodu, niekoniecznie jednak musi się to bogactwo i te skarby narzucać do podziwiania przechodniom ulicznym zbyt... kategorycznie. „Kategorycznym” zaś nazwałibyśmy zwyczaj gromadzenia wózków dziecięcych, ba, zatarasowania nimi wprost przejścia na placu Kościuszki. Naliczyliśmy wczoraj ni mniej ni więcej tylko 12 wózków między gmachem KKO i koło sąsiedniej kawiarni. Opienkunki obsiadły gęsto wykusze przed oknami KKO a między wózkami trzeba sobie było wręcz torować drogę. Ostatecznie Gdynia to nie Pacanów, a plac Kościuszki jest najbardziej reprezentacyjnym punktem. Byłoby pożądane wybrać na dzieciniec jakąś inną część miasta i zaopatrzyć ją w lawki.

Sześciu biskupów na Morskim Kongresie Eucharystycznym.

W środę, 10 maja odbyła się konferencja prasowa poświęcona omówieniu szczegółów organizacji **Kongresu Eucharystycznego w Gdyni**, który odbędzie się w dniach 29 i 30 czerwca br., a o którym pisaliśmy już parokrotnie.

Na kongres ten, którego program szczegółowy podamy w dniach najbliższych, przybędzie sześciu biskupów z ks. Prymasem Hlondem na czele. Jak wspominaliśmy już, na zakończenie kongresu odbędzie się wielka procesja eucharystyczna na morzu na okrętach i statkach.

Zjazd prasowy w Gdyni.

W dniach 18 i 19 maja odbędzie się w Gdyni **zjazd delegatów Związku Dziennikarzy R. P.**, na który ze wszystkich stron Polski przybędzie kilkudziesięciu przedstawicieli prasy. W programie, który podamy osobno, przewidziane jest m. in. zwiedzenie gremialne drugiego naszego portu w Gdańsku, wyruszenia ze słynnym Łukowem, oraz wizyta na transatlantyku m. s. „Batory”. W Gdyni, gdzie znajduje się około 30 dziennikarzy, przeważnie korespondentów najważniejszych pism polskich, organizuje się obecnie **osobny syndykat morskich**, wyodrębniony koniecznością rzeczy i specjalnymi warunkami pracy, od innych Syndykatów Dziennikarzy w zapleczu.

Program obchodu czwartej rocznicy śmierci śp. Marszałka Piłsudskiego.

12 maja o godz. 10 żałobna Msza św. w kościele Serca Jezusowego.

Godz. 11. Przemarsz przedstawicieli władz, organizacji i szkół na plac Kościuszki.

Godz. 11,30: Żołnienie kwiatów przed popiersiem śp. Marszałka.

Godz. 20,30: Apel organizacyjny na placu Kościuszki.

3 minuty ciszy poprzedzone biciem we dzwony i syrenami.

Odczytanie wyjątków z pism Józefa Piłsudskiego.

Komitec apeluje do wszystkich organizacji i stowarzyszeń, aby na Mszę św. i apel przysłały swe delegacje ze sztandarami. Jednocześnie Komitec apeluje do społeczeństwa m. Gdyni, aby w dniu 12 maja udekorowano domy, okna i wystawy barwami narodowymi oraz portretami Wielkiego Marszałka.

OBYWATELE!

4 lata mija od chwili, gdy serca wszystkich Polaków dotknął bolesny cios

— **Dobrodziejstwa morza.** Do Gdyni powrócili z uroczystości Hamburgskich komisarzy rządu mgr Sokół i dyrektor U. M. inż. Łęgowski oraz referendarz Legocki. Jak donosiliśmy już, w Hamburgu odbyły się uroczystości 750-lecia istnienia tego portu. Jedną z ciekawszych imprez, która ma uświetnić tę morską rocznicę jest zorganizowana na przeciąg całego miesiąca wystawa w Hamburgu, nosząca nazwę „Segen des Meeres”. Dobrodziejstwa morza. Ma ona za zadanie wykażać osiągnięcia niemieckiego planu czteroletniego w zakresie gospodarki rybnej, a zwłaszcza śledziowej, a więc zagadnień, które dotyczą zwiększenia się połowów, nowych metod przetworczych, opakowań towaru, ekspedycji, wysyłki i sprzedaży, a wszystko pod hasłem wzmocnienia spożycia ryb. „Wir wollen keine Heringe essen!” mówią na to Niemcy w popularnym wierszyku. Ryby są oczywiście bardzo zdrowe, smaczne, bogate w witaminy itd., ale... samymi rybami żyć nie można! „Heil Butter!” Ekspozycja na wystawie hamburskiej ułożone są według porządku w jakim następuje ob-

rotka ryb. Pierwszą salę poświęcono przeglądowi niemieckiej floty rybackiej, jej rozwojowi i osiągnięciom. Pokazano modele nowoczesnych statków rybackich, zwłaszcza do połowów dalekomorskich, które stanowią obecnie 78% wszystkich połowów. (Wartość połowów wzrosła z 46 milionów marek w 1913 r. do 104 milionów w 1939 r.) Osobną salę poświęcono wielorybnictwu, które dało Niemcom 95.000 ton tranu. Pracowało na tych połowach 7 statków-fabryk i 56 statków pomocniczych. W sali tej znajdują się także ekspozycje wykazujące przetwory odpadków wielorybniczych, maczkę rybną, mięso wielorybie, słuź, włókna gruczołów, użytkowanych do przemysłu farmaceutycznego itd. Dalej pokazano na wystawie wiele przeróżnych urządzeń chłodniczych oraz najnowsze zdobycze wiedzy i techniki jak np. sposoby użytkowania białka rybnego, które jest jednym z najlepszych środków odżywczych i podstawowym surowcem przy obróbce skór i tekstyliów a także ma zastosowanie w kosmetyce i w różnych artykułach chemicznych.

Czym był dla Polski Józef Piłsudski widzimy coraz lepiej i wyraziściej.

Widzimy, jak geniuszem swym dojrzał drogi, którymi ma iść Polska, aby być Państwem silnym i potężnym.

On dał nam zwycięstwo w latach wojny.

On dał nam Armię, która jest naszą dumą a dzisiaj najlepszą gwarantką niepodległego bytu. Armię, która budzi miłość Narodu a podziw i szacunek obcych.

W czwartą rocznicę zgonu uczcijmy pamięć Józefa Piłsudskiego w pełnym skupieniu i powadze.

Uczcijmy pamięć Największego Polaka Odrodzonej Polski myśląc o Jego ukochaniu, o Armii, którą stworzył i wychował.

Komitec Obywatelski uczczenia pamięci Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego.

„Śmierć żydom i masonerii!”

Toruń, 11. 5. W drugiej połowie sierpnia ub. roku na ulicach miasta Torunia kolportowana była gazетка „Przebojem” Kolporterzy zachęcali Polaków do kupowania wyłącznie w sklepach polskich, co naturalnie nie podobało się żydom. Największej jednak żydzi z rabinem Glienstem na czele oburzali się na p. Mireckiego, który głosił światu: **„Śmierć żydom i masonerii!”**. Był to tytuł jednego z artykułów, wydrukowanych w „Przeboju”. Żydzi wywołali wówczas wielką awanturę p. Mireckiemu i zaskarżyli go do starostwa.

W dniu 24 listopada p. Mirecki odpowiadał przed starostwem grodzkim z art. 28 i 31 prawa o wykroczeniach.

Akt oskarżenia zarzucał mu wówczas, że na ul. Szerokiej i Szczytnej krzyczał uporczywie przy kolportowaniu czasopisma „Przebojem” — „Śmierć żydom i masonerii!” przez co dopuścił się zakłócenia spokoju publicznego i nieobyczajnego wybryku.

Na rozprawie w starostwie grodzkim p. Mirecki nie przyznał się do winy.

Rabin Glienstajn jako świadek domagał się surowego ukarania p. Mireckiego, gdyż — jak twierdził — **spowodował on swoim krzykiem wielki niepokój wśród żydów toruńskich i krzyczał tak głośno, że slychać go było nawet na ul. Królowej Jadwigi.**

W wyniku rozprawy, starostwo grodzkie skazało p. Mireckiego po myśli art. 28 i 31 o wykroczeniach na 14 dni aresztu.

Od tego wyroku p. Mirecki zrobił odwołanie do sądu okręgowego.

Rozprawa odwoławcza toczyła się 8 bm. W wyniku rozprawy p. Mirecki został **całkowicie uwolniony od winy i kary.**

Odnaczenie zasłużonych członków „Sokoła”.

Toruń. Dnia 9 bm. w sali książęcej „Dworu Artusa” odbyło się zebranie T. G. „Sokół” I. gniazda toruńskiego, na którym wręczono zaszczytne odznaki związkowe zasłużonym działaczom na niwie sokolej.

Zebrań przewodniczył prezes gniazda p. Lendzion. Na samym wstępie zabrał głos prezes dzielnicy pomorskiej p. mec. Tomaszewski, który podkreślił usługi odznaczonych. Odnaczenia otrzymali pp.: **L. Adamski, J. Arendt, M. Durmowicz, A. Głowacki, P. Kraśnicki, W. Kraśnicki i A. Wieczorek.**

Prezes gniazda p. Lendzion wręczył długoletniemu członkowi i działaczom so-

kolim pp.: **Fr. Wienckowi i Wł. Kotlińskiemu** z okazji ich jubileuszów 40-lecia pracy zawodowej upominki w postaci artystycznie wykonanych dyplomów.

Referat o historii „Sokoła” toruńskiego wygłosił p. dr Magdański.

W czasie omawiania spraw organizacyjnych zebrani jednogłośnie uchwalili swoje bony i obligacje POP ofiarować na budowę samolotu p. n. „Sokół”. Doraznie wśród obecnych zebrano 540 zł.

Na zakończenie zebrani uchwalili rezolucję, w której wyrażają gotowość obrony całości granic Rzeczypospolitej Polskiej.

Niebywała okazja!

Czytelnikom naszym w Toruniu przypominamy o popularnym biegu „Dziennika Bydgoskiego” w ramach lekkoatletycznych zawodów Poznań—Pomorze, który odbędzie się 18 bm. w Bydgoszczy.

Kto ma ochotę zobaczyć ciekawą imprezę i przy okazji zwiedzić Bydgoszcz, winien skorzystać z 50% zniżki kolejowej, jaka

przysługuje posiadaczom „kart uczestnictwa”.

W „karty uczestnictwa” zaopatrzyć się można w przedstawicielstwie naszym w Toruniu przy ul. Mostowej 17.

Spieszmy się, bo zabraknie!... Taka okazja może się powtórzyć... dopiero w roku Pańskim 1940. Zbyt wiele wody upłynie... **Jedźmy do Bydgoszczy!**

Kronika Toruńska

Toruń, dnia 11 maja 1939 r.

Nocny dyżur pełnia apteki:

- Centralna — śródmieście
  - Św. Anny — Bydgoskie Przedmieście.
  - Pod Łabędziem — na Mokrem.
  - Nadwiślańska — Jakubskie Przedm.
  - Św. Barbary — Chelmjńskie Przedm.
  - Dyżur lekarski Ubezpieczalni Społecznej
- czwartek: dr Ziółkowski, ul. Bydgoska 37, tel. 28-08 (dyżur od godz. 20 do 8).

Pogotowie straży pożarnej tel. 12-44.

Pogotowie ratunkowe tel. 19-91.

Przedstawicielstwo „Dziennika Bydgoskiego”, ul. Mostowa 17, tel. 14-46.

REPERTUAR KIN:

- Aria: „W cztery oczy”
- As: „Gibraltar”
- Mars: „Kentucky”
- Świt: „Mikado”

— **Repertuar Teatru Ziemi Pomorskiej.** Czwartek 11 bm. godz. 20 Toruń: „Zemsta za mur graniczny”. Golub: godz. 20 „Życie jest skomplikowane”. Piątek 12 bm. żałoba narodowa — teatr nieczynny. Sobota 13 bm. godz. 20 Toruń: „Powrót mamy”.

— **Pan Zygmunt Drwęski** jako wykonawca woli zmarłego w dniu 27 sierpnia 1938 r. śp. Karola Thobera, obywatela niemieckiego, byłego właściciela nieruchomości w Toruniu przy ul. Garbary 12, złożył na ręce p. wojewody książeczkę oszczędnościową K. K. O. m. Torunia na sumę 10.000 zł z przeznaczaniem na skarb państwa.

— **Koncerty publiczne orkiestr wojskowych.** Począwszy od dnia 18. 5. co czwartek w godzinach od 17—18,30 odbywać się będą koncerty publiczne orkiestr wojskowych na plantach przy Alei 700-lecia według kolejności: orkiestra miejscowego pułku piechoty w dniach 18. 5., 15. i 29. 6., 13. i 27. 7., 10. i 24. 8., 21. 9. i 5. 10. br. Orkiestra miejscowego baonu saperów w dniach 25. 5., 8. i 22. 6., 6. i 20. 7., 3. i 17. 8., 28. 9. i 12. 10. br.

Wielkie Pomorze subskrybowało na P. O. P. kwotę 22.556.789 złotych.

Toruń, 11. 5. Bądźmy szczerzy. Liczyliśmy tylko na 15 milionów zł. Tak zresztą sądził wojewódzki komisarz P. O. N. p. gen. Boituc, który w dniu wczorajszym odbył konferencję prasową informując o wynikach akcji dobrojenia armii.

Tymczasem wyniki subskrypcji P. O. P. przeszły wszelkie oczekiwania. Społeczeństwo pomorskie subskrybowało ogółem 22.556.789 zł, w czym nie są wliczone kwoty, subskrybowane przez urzędników i członków różnych instytucji, związków, organizacji i urzędów. Można więc przypuszczać, że ogólna kwota dojdzie do 24 milionów zł. Jest to niebawmy sukces, szczególnie gdy się zwąży, że rolnicy pomorscy nie doszli jeszcze „do formy” po ostatniej klęsce niurodzajów, a to odbiło się hamująco na samej akcji subskrypcji P. O. P.

Mimo wszystko Pomorze „pobiło na głowę” okręg krakowski, który — jak wynika z porównania — pozostał daleko za nami. Jest to dowodem wielkiego patriotyzmu społeczeństwa pomorskiego.

Płyną ofiary na F. O. N. w gotówce, złocie, srebro i innych metalach. Obliczenie tego na wartość gotówkową może nastąpić dopiero po pewnym czasie.

Wojewódzki komisarz P. O. P. p. gen. Boituc wyraził zadowolenie z pięknego wyniku akcji dobrojenia armii stwierdzając, iż organizacja i propaganda spełniła w zupełności swoje zadanie. Równie dobrze wywiązały się władze administracyjne.

Komitety kontroli obywatelskiej nie zostały rozwiązane. Będą one w dalszym ciągu spełniały swoje zadanie. Jak dotąd stwierdzono, żydzi i Niemcy(!) w znakomitych procentach spełnili obowiązek subskrypcji P. O. P., wskazując wyjątkową wstrzeźliwość... Na zakończenie wymienić należy te miasta, które największe kwoty subskrybowały na P. O. P. a więc:

- Gdynia — 4.274.000 zł, Bydgoszcz uplasowała się na drugim miejscu z pozycją 3.253.320 zł, Toruń na trzecim miejscu — 1.375.930 zł. Miasto i powiat Włocławek — 1.512.000 zł, Inowrocław z powiatem — 935.895 zł, Tczew z powiatem — 628.850 zł, pow. toruński — 619.073 zł, pow. świecki — 506.000 zł.

Pomorze otrzyma 8 milionów zł na roboty publiczne.

Warszawa, 11. 5. (Tel. wł.). Na terenie całego państwa uruchomione już zostały roboty publiczne, prowadzone przy pomocy finansowej Funduszu Pracy. Kredyty na te roboty wynoszą w roku bieżącym 66½ miliona zł. Z kredytów tych otrzyma województwo pomorskie 8 milionów, poznańskie 6 milionów złotych. Za pieniądze te mają być zatrudnieni bezrobotni głównie w miastach.

Kronika

Bydgoszcz, dnia 11 maja 1939 r.

KALENDARZYK

Dziś: Mamerta.
Jutro: Pankraceg.
Wschód słońca o godzinie 4.11.
Zachód słońca o godzinie 19.42.

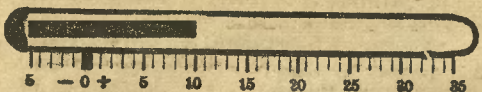
Stan pogody.

CHŁODNO I PRZELOTNE DESZCZE.

Wczoraj w Polsce panowała pogoda chmurna z rozporządzeniami zwłaszcza na wschodzie, a z drobnymi deszczami na zachodzie kraju. Wiatr umiarkowany wiatr ze wschodu, a temperatura wynosiła około 12 stopni. Stacje górskie notowały: Kasprowy Wierch temperaturę 6 stopni, pochmurno, ślaby wiatr południowo-zachodni, Pop Iwan temperaturę 5 stopni, po deszczu umiarkowany wiatr z południowego-zachodu. Dziś rano w Bydgoszczy nadal chłodno i pochmurno. — Przewidywany przebieg pogody: Chmurno z rozporządzeniami, miejscami przelotny deszcz. Umiarkowany wiatr ze wschodu. Temperatura w ciągu dnia około 12 stopni.

Termometr wskazywał dziś rano

DYŻURY NOCNE APTEK od 8-14 maja br.:

- 1) Apteka Piastowska, ul. Śniadeckich.
- 2) Apteka pod Złotym Orłem, Rynek im. Piłsudskiego 1.

Telefon Pogotowia Ratunkowego 26-15.

— **MUZEUUM MIEJSKIE** przy ul. Farnej otwarte codziennie od godz. 11-16, w niedziele i święta od godz. 11-14. Obecnie w Muzeum wystawa grafiki, Tow. Artystów Grafików w Krakowie.

— **Muzeum Miejskie — Bielawki**, ul. Pierackiego 8, otwarte codziennie od godz. 11-14. Stała wystawa darów: obrazy Leona Wysockiego i rzeźby Konstantego Laszczki.

— **Biblioteka Nowości T.C.L.** przy ul. Gdańskiej 30, I piętro, wypożycza książki od godziny 11-13.30 i od 16-19.

— **Redakcja udziela porad prawnych** (bezpłatnych) codziennie w godzinach od 17-18. Zamiejscowym udzielamy porad również na drodze listownej.

Z TEATRU MIEJSKIEGO im. K. H. Rostworowskiego.

Dziś w czwartek „DOM WARIATÓW”, świetna krotkowiła K. Laufs'a z Michałem Tatrzakiem na czele świetnie zgranego zespołu.

W sobotę, 13 bm. o godz. 20 premiera najweselszej komedii sezonu pod tytułem „DO WSZYSTKIEGO”. W komedii tej, zbudowanej na zabawnych sytuacjach, galerii charakterystycznych i komicznych postaci tworzą Koronkiewiczówna, Morozowiczowa, Wańska, Malatyńska, Roslan i Szafranski. Ta wiedeńska komedia, pochodząca z czasów starego Wiednia, swoim humorem i dowcipem na pewno przemówi do naszej teatralnej publiczności. Ujęcie reżyserskie Edmunda Szafranskiego. Nowe dekoracje Przemysławskiej i Jędrzejewskiego. Ceny miejsc o 30% niższe. Niższe ważne.

W niedzielę, 14 bm. dane będą dwa przedstawienia: o godz. 16 no cenach o 50% niższych „DOM WARIATÓW”, wieczorem powtórzenie komedii „DO WSZYSTKIEGO”.

— „Dom wariatów” na TCL. Komitet Okręgowy Towarzystwa Czytelnia Ludowych zawiadamia niniejszym wszystkich swoich członków i sympatyków, że wykupił kapitalną krotkowiła „Dom wariatów” na poniedziałek, dnia 15 bm. o godz. 20 w Teatrze Miejskim. Aby umożliwić wszystkim bez wyjątku korzystanie z przedstawień, obniżono ceny biletów tak, że obecnie można nabywać je od 10 groszy do 1.90 zł. Bilety są do nabycia w sekretariacie TCL przy ul. Gdańskiej 30, I ptr. (tel. 2292).

— **Zmiany w letnim rozkładzie jazdy kolejami.** Z dniem 15 maja wprowadza się na polskich kolejach letni rozkład jazdy. Na odcinku Bydgoszcz—Wągrowiec—Poznań pociąg przedpołudniowy będzie odchodził o 2 godziny wcześniej (przyjazd do Poznania o 12 min. 24). Bieg pociągów pospiesznych między Gdynią a Katowicami będzie przedłużony do Krakowa. Wprowadzi się kilka nowych pociągów.

Tow. Rozwoju Ziem Wschodnich w Bydgoszczy.

Odbyło się roczne walne zebranie Tow. Rozwoju Ziem Wschodnich. Przewodniczył zebraniu prof. Monowid. Sprawozdania z działalności zarządu za rok ubiegły zdały panie: L. Krzyżanowska — jako przewodnicząca i Neugebauerowa — jako skarbniczka. Po krótkiej dyskusji udzielono zarządowi pokwitowania, po czym nastąpił wybór nowego zarządu w następującym składzie: przewodnicząca p. Krzyżanowska, skarbniczka p. Neugebauerowa, sekretarz p. May, zast. sekretarza p. Tatarowska. Do zarządu wybrano ponadto: prezesa sądu okręgowego L. Plejewskiego, dra Sie-

miątkowskiego, panią Kamińską, Raszewską, Rogalską, plk. Zachara i red. Rzeźniackiego. Komisję rewizyjną stanowią: dr Soboczyński, dr Szymanowski i prof. Monowid. Ustalono plan pracy na rok przyszły, którego myśla przewodnią jest wzajemne zbliżenie kulturalne pomiędzy Kresami Wschodnimi i Zachodnimi, oraz uchwalo zorganizować w czasie od 4-10 czerwca „Tydzień Propagandy Kresów Wschodnich”. W czasie tego „Tygodnia” społeczeństwo bydgoskie będzie miało sposobność zapoznać się bliżej z pozytywnej działalnością Tow. Rozwoju Ziem Wschodnich.

PBK przyznaje nagrody młodzieży szkół powszechnych.

Szkoła im. Kr. Jadwigi: Nagroda I. — Było to pod Grunwaldem — ofiarowana przez p. Kozłowską-Kiwerską. — dla ucz. Tadeusza Knioty Klasy I.

Powiat Sępólno:
Runowo Kraińskie: Nagroda PBK — O Generale Śmigłym — dla ucz. Heleny Puławskiej, kl. VI; nagroda PBK — Na dworze panie kochanku — dla ucz. Agaty Borzychówny, kl. VII.

Sypniewo: Nagroda PBK — Książę Józef Poniatowski — dla ucz. Edmunda Oczkowskiego kl. VI; nagroda PBK — O Generale Śmigłym — dla ucz. Stefani Wilczurówny kl. IV.

Kamień Pomorski: Nagroda PBK — O Generale Śmigłym — dla ucz. Marii Trzebiatowskiej kl. VI; nagroda PBK — Janek w Legionach — dla ucz. Jana z Leski kl. V.

Witkowo: Nagroda PBK — O Generale Śmigłym — dla ucz. Alfonsa Wejlana, kl. VI.

Borzyszkowo: Nagroda PBK — Bohaterski Miś — dla ucz. Karola Grochowskiego, kl. V. — Nagroda PBK — Józef Piłsudski — dla ucz. Jana Sprengla, kl. IV.

Orzełek: Nagroda PBK — Józef Piłsudski — dla ucz. Edwarda Stachowicza, kl. VI.

Więcbork: Nagroda PBK — Józef Piłsudski — dla ucz. Melanii Mellerówny, kl. VII. — Nagroda Dow. Okr. Korp. gen. Tokarzewskiego — dla ucz. Zbigniewa Drylla, kl. VII.

Powiat Żnin.
Szalajewo: Nagroda starosty żnińskiego p. Wuyka — dla ucz. Krystyny Jakubowskiej — Józef Piłsudski. — Nagroda Dow. Okr. Korp. gen. Tokarzewskiego — dla ucz. Jerzego Biegały (lat 12).

Powiat Szubin.
Szkoła w Szubinie: Nagroda komendanta garnizonu — Edward Śmigły-Rydz — dla ucz. Hipolita Nitki. — Nagroda PBK — Album Legionów — dla ucz. Marii Dobersteinówny.

Powiat Wyrzysk.
Walentynowo: Nagroda PBK — O Generale Śmigłym — dla ucz. Praksedy Thomaszówny.

Białosłowie: Nagroda PBK — Podniebny lot — dla ucz. Czesława Sobieszczyka, kl. VII. — Nagroda PBK — O Generale Śmigłym — dla ucz. Ignacego Urbaniaka, kl. VII.

Nakło. szkoła nr 3: Nagroda Dow. Okr. Korp. gen. Tokarzewskiego — dla Benedykta Smolińskiego, kl. VI.
(Dokończenie nastąpi).

Wystawa modeli jachtów Ligi Morskiej i Kolonialnej.

Na piętrze — obok cukierni „Bristol” przy ul. Mostowej otwarto wystawę modeli żeglarskich, urządzoną przez Ligę Morską i Kolonialną w Bydgoszczy.

Wystawę otworzył prof. Eckmann, przewodniczący sekcji młodzieżowej L. M. na okręg pomorski.

Miejscowy chór „Dzwon” pod batutą p. Wittstocka odśpiewał „Hymn Bałtyku” oraz pieśń morską. Śliczny wiersz o morzu zadeklamował uczeń szkoły powszechnej im. Król. Jadwigi.

Otwarcie wystawy zaszczylił swą obecnością inspektor szkolny p. Kłapa, dyr. Wolski, przedstawiciel Szkoły Podchorążych marynarki wojennej, kierownicy

szkół oraz opiekunowie kół szkolnych L. M. i K.

Na wystawie spotykamy nie tylko modele jednostek wodnych, ale i rysunki oraz wykresy. Różnorodne modele wykonane zostały częściowo z materiałów ofiarowanych przez miejscowe kupiectwo przy ośrodkach modelarskich szkół powszechnych.

Wystawa jako całość przedstawia się okazale.

Wystawa bydgoska jest przygotowaniem do wielkiej pomorskiej wystawy modeli żeglarskich w Toruniu.

Organizacja wystawy spoczywa w rękach pp. Świetlika, Andrzejaka i Peplińskiego.

Przeszkolenie w ratownictwie sanitarnym.

Sekcja pań przy Rodzinie Kolejowej Koło Bydgoszcz-Dyrekcja zawiadamia, że przeszkolenia w ratownictwie sanitarnym Polskiego Czerwonego Krzyża odbywają się w dalszym ciągu i zwraca się do wszystkich żon i córek pracowników kolejowych oraz emerytów, rencistów, wdów i sierot po pracownikach kolejowych, celem brania udziału w tym przeszkoleniu. Z uwagi bowiem na czas obecny, zachodzi konieczność wyszkolenia jak największej liczby kobiet dla PCK.

Kurs jest bezpłatny i trwa około 14 dni w godzinach popołudniowych. Wykładowcami są lekarze kolejowi. Każda z uczestniczek otrzyma świadectwo z ukończonego

kursu sanitarnego. Nadmieniamy się, że w kursach ratownictwa sanitarnego PCK a u zarządzanych przez Rodzinę Kolejową Koło Bydgoszcz-Dyrekcja mogą brać udział i kobiety-Polki niepracowniczkami kolejowych. Pierwsza lekcja odbędzie się w piątek, dn. 12 bm. o godz. 14 w gmachu dyrekcji kolejowej, I piętro, pokój 205, gdzie będą przyjmowane zgłoszenia uczestniczek. Wszelkich informacji co do dalszych kursów udziela sekretariat Rodziny Kolejowej co wtorek w godzinach od 18-19. Sekretariat mieści się w budynku dożywnialni Rodziny Kolejowej, wejście ulica Dworcowa nr 63 (gmach dyrekcji kolejowej).

Komunikat Polskiego Związku Zachodniego w Bydgoszczy.

W związku z akcją bojkotową obcych placówek gospodarczych podajemy do wiadomości, że wszystkie firmy polskie, objęte wykazem, zawartym w Informatorze P.Z.Z. mogą zaopatrzyć się w znak ochronny w formie napisu „Firma polska” z podpisem „Polski Związek Zachodni”.

Termin i sposób wydawania wywieszek „Firma polska” podamy w następnym komunikacie.

W odpowiedzi na akcję bojkotową prasy polskiej i czasopism na terenie Niemiec zniknęły z kiosków bydgoskich czasopisma i ilustracje niemieckie, wychodzące w Niemczech.

— **Potrzebnych jest kilku dobrych blacharzy, szklarzy i malarzy.** Informacji udzieli centrala Związku Polskiego — Poznań, Skarbowa 5. Załączyć znaczek na odpowiedź.

Rozdanie nagród z wystawy psów.

Zarząd oddziału bydgoskiego Polskiego Związku Hodowców Psów Rasowych podaje do wiadomości, że dnia 16 maja (wtorek) o godz. 18 w Liceum Rolniczym koło Bernardynów, odbędzie się ogólne zebranie członków i sympatyków. Na porządku dziennym sprawozdanie z wystawy psów, sprawa uruchomienia kursu szkolenia psa pokojowego i obronnego, oraz uroczyste wręczenie nagród wystawcom wyróżnionych na wystawie psów.

— **Marsz młodzików.** W niedzielę, dnia 14 bm. o godz. 6.30 odbędzie się zbiórka wszystkich zawodników marszu juniorów placówki V Związku Powstańców i Wojaków O. K. VIII przy Wełnianym Rynku. Marsz odbędzie się na trasie Bydgoszcz — Olympin. Przybycie wszystkich zawodników i członków, jako też ich rodzin konieczne.

Czy znasz Bydgoszcz — jej ulice i zabytki?

XXII.

MENNICA.

Od Przyrzecza do Tamki wyspę na Brdzie, — przecina droga dojazdowa do młynów. Droga tę nazwano „Mennica” — na pamiątkę, że tutaj znajdowała się mennica. W roku 1346 jednocześnie z nadaniem jej praw miejskich, otrzymała Bydgoszcz przywilej bicia monet — za oddaniem dziesięciny do skarbcza królewskiego. Z prawa tego skorzystał dopiero w r. 1594 podkomorzy królewski Stanisław Cikowski, otrzymawszy cesję od króla Zygmunta. Mennicę urządził na tej wyspie Walenty John z Goslar. Mennica czynna była z przerwami do 1690 r. Włoscy artyści wybijali w niej medale pamiątkowe, które podziwiać można w muzeum w Florencji. W r. 1666 „arendarz” mennicy bydgoskiej wybił złote „orty” (czwartą część talara). Bracia Tymfowie z Roztoki płacili rocznie 12.000 złp dziesięciny z mennicy bydgoskiej. Andrzej Timph „mennicy ordynaryjnej koronnej w Bydgoszczy administrator” wypłacił 1700 złp staroście Zawadzkiej z Pucka — na zlecenie podskarbiego królewskiego Krasieckiego. W r. 1772 żyd Lewi złożył tutaj złoczkarnię srebra. W ruinach mennicy znaleziono stemple dawnych monet i odłamki kruszcza.

Według Kirmisa „Handbuch der polnischen Münzkunde” Tomasz i Andrzej Tymfowie (Andrzej 1667 r. uciekł na Pomorze „przed gniewem ludu”) bili w mennicy bydgoskiej szóstaki i dukaty, talary i portugaty — najgrubsze srebrne i złote monety swego czasu, dziś zaliczone do najrzadszych monet za panowania Jana Kazimierza.

ULICA MOSTOWA.

Trwały most przez Brdę istniał w tym miejscu od niepamiętnych czasów. Książę kujawski Kazimierz nadał w 1252 r. kasztelanowi bydgoskiemu Bogusławowi prawo pobierania myta „mostowego”. Po obu stronach rzeki, tuż przy moście, wybudowali kupcy handlujący z Gdańskiem — śpichrze. Większą część tych śpichrzy rozebrano w ubiegłym stuleciu. Przy ulicy Mostowej mieszkał od wieków — cyrulik. Tam gdzie dziś „Bank Bydgoski” znajdowała się winiarnia „Pod Daszkiem”.

Historyczną ulicę Mostową, najstarszą z ulic bydgoskich, przemianowano teraz na ulicę Romana Dmowskiego. Tak samo nazwano historyczny „most Gdański”.

Poszukujemy zaginionego chłopca.

Dnia 3 maja br. około godz. 7.30 wyszedł z domu rodzicielskiego 13-letni uczeń szkoły powszechnej Henryk Sikora, syn tramwajarza Franciszka Sikory, zamieszkałego przy ulicy Ścieżka 27 m. 7. Chłopiec zabrał skrzypce oświadczając, że idzie do szkoły by brać udział w uroczystości 3-majowej. Od tego czasu chłopiec nie powrócił już do domu. Stronkani rodzice przypuszczają, że wydarzyło mu się jakieś nieszczęście i proszą osoby, które zauważyły niżej opisanego chłopca zgłosić to do najbliższego posterunku policji. Opis chłopca: około 1,50 m wysoki, twarz podłużna, pełna, włosy blond, oczy niebieskie, piegami na twarzy, znamię na lewym policzku. Ubrany był w granatową marynarkę i granatowe spodnie (pludry), czapkę szkolną, trzewiki niskie brązowe, pod marynarką sweter niebieski. Chłopiec mając skrzypce grywał często po podwórkach. Inne pisma proszone są o powtórzenie powyższego komunikatu.

Nowo otwarty skład towarów krótkich i galanterii TADEUSZ ECKERT, Bydgoszcz Dworcowa 48. poleca: bieliznę damską, pończochy, bluźeczki, torbki, rękawiczki itp. artykuły męskie. Wielki wybór. Ceny niskie. UWAGA! Firma polsko-katolicka. (t-4275)

— **Uwaga, posiadacze odznaki honorowej Frontu Pomorskiego.** W niezadługim czasie zostanie wydany artystycznie wykonany dyplom do odznaki honorowej Frontu Pomorskiego z dedykacją z okazji 20-lecia zaślubin Bałtyku z Polską. Cena dyplomu 2 zł. Uprawnieni do noszenia tej odznaki a chcący otrzymać powyższy dyplom, winni skierować zamówienie do prezesa placówki Hallerczyków w Bydgoszczy, Leona Witkowskiego, ul. Chocimska 5.

— **Góra bydgoscy szwacy!** Zarządzona przez zarząd tutejszego cechu szewskiego zbiórka pieniędzy na FON data ogółem 360 złotych. Kwotę tę przelano na konto „Daru ziemiasta bydgoskiego”. Poszczególni mistrzowie szwacy podpisali jednocześnie pożyczkę lotniczą na ogólną sumę 3160 zł. Biorąc pod uwagę, że na ogół szwacy „bie-dę klepiają” — podziwiać trzeba ich ofiarność.

Oficerowie i podchorążowie rezerwy mogą jutro wystąpić w mundurach.

Zezwalam oficerom i podchorążym rezerwy na wystąpienie w mundurze w uroczystościach dnia 12 maja br., a mianowicie w nabożeństwie i w uroczystości odsłonięcia pomnika Marszałka Piłsudskiego.

KOMENDANT GARNIZONU: Przyjałkowski, gen. bryg.

Kino „Lido” na biedne dzieci. Dyrekcja kina „Lido” pragnąc przyjąć z pomocą tak bardzo potrzebnej biednym dzieciom parafii farnej, przystępującym do I Komunii św., ofiarowała Stow. Pań św. Wincentego większą ilość biletów na każdy poszczególny program.

Chcesz pomóc Ojczyźnie, przyjdź na mecz piłki nożnej zespołów pracowników Francusko-Polskiego Towarzystwa Kolejowego w Bydgoszczy przeciwko Ubezpieczalni Społecznej w Bydgoszczy, który odbędzie się w niedzielę, dnia 14 maja 1939 r.

Członek Polskiego Białego Krzyża to przyjaciel żołnierza. Zapisz się na członka. Zapisy przyjmują sekretariat PBK, ul. Słowackiego 3 oraz księgarnia p. Gieryna.

Komitet zjednoczonych związków niepodległościowych sferowanych w Z. O. O. bierze w tym roku gremialny udział w uroczystościach żałobnych ku czci Marszałka Piłsudskiego, by jeszcze raz zadokumentować łączność z wojskiem i zjednoczenie wszystkich w historycznych chwilach, jakże obecnie przeżywamy.

Grudziądz, (Tel. wł.). Nagle i niespodziewanie zmarł w Grudziądzu po krótkiej chorobie śp. red. Jan Michał Rakowski, senior dziennikarzy pomorskich, zasłużony bojownik o polskość Pomorza, odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi i Medalem Niepodległości.

W mogile ciemnej śpij na wieki...

Manifestacyjny pogrzeb najstarszego dziennikarza na Pomorzu.

Seniora dziennikarzy z honorami wojsk. odprowadziło społeczeństwo do grobu

Grudziądz, (Tel. wł.). Nagle i niespodziewanie zmarł w Grudziądzu po krótkiej chorobie śp. red. Jan Michał Rakowski, senior dziennikarzy pomorskich, zasłużony bojownik o polskość Pomorza, odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi i Medalem Niepodległości.

Grudziądz, (Tel. wł.). Nagle i niespodziewanie zmarł w Grudziądzu po krótkiej chorobie śp. red. Jan Michał Rakowski, senior dziennikarzy pomorskich, zasłużony bojownik o polskość Pomorza, odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi i Medalem Niepodległości.

Dzięki inicjatywie zasłużonego dla zjednoczenia społeczeństwa cywilnego z armią dowódcy dywizji płk. dypl. Świątalskiego, pogrzeb wielkiego społecznika miał charakter niezwykle imponujący i odbył się z honorami wojskowymi.

i wszystkich obywateli-Polaków pożegnał zmarłego p. wiceprezydent Michałowski, podkreślając, że jest on jednym z ostatnich z wielkiej rodziny Wawrzyniaków, Marcinkowskich, Domańskich i Kulerskich, którzy za czasów niewoli walczyli o polskość Pomorza.

Na cmentarzu las sztandarów wszystkich organizacji społecznych, w f. i p. w. oddał ostatnią przysługę Zmarłemu. Kompania honorowa sprezentowała broń, wśród szpaleru delegacji trumnę zaniesiono do grobu.

Wśród uczestników żałobnych uroczystości zauważyliśmy m. in. honorowego członka Syndykatu Dziennikarzy Pomorskich p. red. Jana Teskę, Redakcję „Dziennika Bydgoskiego” poza tym reprezentowali pp. red. Felczak i red. Kruszona.

„Najlepiej będzie, jeśli p. prokurator w ogóle cofnie akt oskarżenia!”

O niezdrowych stosunkach w walce o chleb mówi oskarżony dr Brasse.

Drugi dzień procesu przeciwko lekarzowi lubawskiemu wniósł nowe momenty.

Grudziądz, (tel. wł.). Drugi dzień sensacyjnego procesu przeciwko dr. med. Leonowi Brassemu w Lubawie wniósł szereg ciekawych momentów. Przede wszystkim — jak już wspomnieliśmy — dr Brasse nie przyznał się do winy.

brudną konkurencję. Dokonano bezprawnego usunięcia go z miejscowego szpitala, w którym przez 13 lat ordynował. Lekarz Wierzbowski zagarnął wszystkie posady stałe, zaś lekarz Dziadek został jeszcze lekarzem miejskim.

Wytworzone PUDRY WODY TOALETOWE o twardym, subtelnym zapachu

dnego zysku z błędnych diagnoz, na tyfus bowiem chorują na ogół ludzie ze sfer ubogich i nie było też wypadku, by do chorego na tyfus na wsi był po raz wtóry wzywany.

Pierwszy świadek oskarżenia p. starosta mgr Kowalski przyznał, że doniesienia przeciwko oskarżonemu skierowali praktykujący w Lubawie lekarze dr Dziadek, dr Wierzbowski i dr Łebkowski.

niezdrowe stosunki koleżeńskie spotęgowane do zarzutów oskarżenia w walkach zawodowych o chleb i posady.

W pewnym momencie, w czasie zarządzonej przerwy biegly dr Graffstein wyraził się dosłownie: „Najlepiej będzie jeżeli pan prokurator w ogóle cofnie akt oskarżenia.

Nr W. 406/39. Ogłoszenie. Prokurator Sądu Okręgowego w Bydgoszczy na zasadzie art. 51, 255 § 3 k.k. oraz art. 542 § 2 k.p.k. podaje do publicznej wiadomości, że Robert Popławski, urodzony 15 września 1895 r. w Nowem pow. Świecie...

Wyjątkowa okazja! Dom komfortowy, dochód 40 000 zł, gotówka 175.000 zł. Oferty pod „317/S/K.” do Biura Ogłoszeń, Dworcowa 54. f5119

POLECENIA Meble solidne kupisz najtaniej tylko w składzie fabrycznym T. Kasprowic, ul. Długa 32. 9227

KUPNA Kupię używaną mieszkarkę i wygniatarkę (ew. piekarską) na się do wyrobu masy. Oferty Dzien. Bydg. Gdyńia pod „F Z”. n4285

Kuchenna szafę używaną kupię. Gdańsk 117—5. 4237

NAUKA Pisanie f5102 maszyną, stenografię księgowość, wycuzam. Warunki dogodnie. Twardowska, Sienkiewicza 30.

Kupię człon do pieca centr., system „Lolar”. Oferty Dzien. „Człon”. (n4292)

Niemieckiego angielskiego, francuskiego polskiego wycuz w rekordowym czasie z dobrą wymową b. prof. Załachowska, 20 Stycznia 22, m. 8. (1794)

POSAZY POSZUKUJA Młody kupię brzozy kolonial. materiały budowl. oraz restaurację, szuka posady przy wolnej stacji i skromnym wynagrodzeniu. Zgłoszenia do Dziennika Bydgoskiego pod „Młody 39”. n4291

500 zł 4328 posiadam, szukam jakiegokolwiek zajęcia. Oferty Dziennik „Sumienny”.

100 zł gotówką otrzyma kto mi wyrobi posadę z siofera. Miąsowość obojętna. Oferty „A Z.” do Dzien. 4327

Trio damsko-męskie, dobrze zgrane, akordeon, śpiew, wolne. A. Peil, Poznań, Zmudzka 2. 4340

Bufetowy — kelner kawaler 29 lat poszukuje posady zaraz lub później, złoży kaucję. Łaskawe oferty „A Z.” 100” Post-restante Grudziądz. 4341

LETNISKA 2—3 pokoje kuchnia, las, woda — do 30 km Bydgoszczy poszukuje. Zgłoszenia pod „H. 320/1” Biuro Ogłoszeń, Dworcowa nr 54. f5120

POKOJE WOLNE 2 pokoje biurowe — osobnym wejściem centrum poszukuje. Wiadom, tel. 15-20. f5019

Pokój Cieszkowskiego 4—5 II piętro. f5058

Umeblowany Piotra Skargi 13/2. f5097

Elegancki Petersona 12/2. f5104

Próżny niekrępujący. Sw. Trójcy 3—8. 4342

Pokój utrzymaniem. Cieszkowskiego 8—1. f5115

Pokój umeblowany do wynajęcia. Grunwaldzka 34. (f5116)

Pokój Dworcowa 35/6. f5117

MIESZKANIA SZUKA Poszukuję 3—4 pokój mieszkania łażenka blisko Gen. Bema, zaraz. Chrobrego 10/1. f5106

DZIERŻAWY Restauracja wyszynk wódek poszukuje. Chojnice, Skrytka pocztowa 10. 4333

2 pokoje kuchnia oraz lokal duży na garaż lub duży warsztat do wynajęcia zaraz. Jackowskiego 1—3. (4330)

POKOJU POSZUKUJA 2 pokoje biurowe — osobnym wejściem centrum poszukuje. Wiadom, tel. 15-20. f5019

Urzednik kolej francuskiej poszukuje umeblowanego pokoju kuchnia, rodzina 5 osób. Oferty filia Dziennika pod „Mierniczy”. f5105

MIESZKANIA WOLNE W BYDGOSZCZY Cena w tej rubryce 1 wiersz 50 gr

2 pokojowe kuch. łaz. Sniadeckich 13/1.

1, 2 i 3 pokojowe: k. wyg. Sienkiewicza 28/2.

3 pokojowe: odremontowane. Gdańska 86.

5 pokojowe z łażenką przy Król. Jadwigi 7 od i czerwca do wynajęcia. Zgłosz. Porzyński, Dworcowa 64. 4343

Mieszkanie 4 pokojowe, słoneczne, komfortowe, wdzierżawę. Zgłoszenia Sniadeckich 13-1. f5112

ZGUBY Zgubiona książeczkę wojskową na nazwisko Jankiewicz Mieczysław, wydaną przez P. K. U. Grudziądz ucieczki. f5056

Unieważniam zagubioną kaucecję nawiązanie prac instalacyjnych. St. Spryn, mistrz blacharsko - instalacyjny Bernardyńska 3. 4271

Znalezione koło samochodowe, odebrać Tabaczyńska, Inowrocław, Pakoska 12. n4294

RÓŻNE Mężczyzniiii Mój system daje pełnię sił męskich i energię nawet w wieku starszym. Zgłoszenia pod „Energia” Kraków, skrytka 240. (n956)

Detektyw załatwia wszystko Toruń I, skrytka 143. n4225

Mam pracę w zawodzie handlowym dla inteligentnych obywateli gdańskich tak mężczyzn jak i kobiet. Zgłoszenia pod „Polhand” do filii Dziennika Bydgoskiego. n4224

Za długi 4322 mego syna Leona, nie odpowiadam H. W. Ciesielski, Zwirki i Wigury 25.

MATRYMONIALNE Technik lat 22 przystojny, muzykalny, pragnie poślubić młodą posanną pannę. Listy tylko z fotografią którą zwróć do Dziennika „101”. 4335

Nauczycielkę uczenniczkę samotną zapoznajmy z Bydgoszczą. Dziennik Bydgoski „Urzednik”. 4334

SPRZEDAŻ Kolonialka z powodu wyjazdu korzystnie na sprzedaż, 1500 Pomorska 72. 4339

Jadalne bogato rzeźbiona, sypialkę brzożową korzystnie. Kościuszki 4—6. f5101

Sprzedam radio „Philips” 5 lamp. Nakielska 39—3. f5123

Kamienica dwupiętrowa, doc hód miesięczny 300, cena 28 000, wpłata 6 000 reszta amortyzacja. Kaszubska 16, Rudek. f5111

Ekspres nikielowy do fabrykacji wody sodowej, butelkowania, napełniania syfonów, szklankowy wyszynk sprzedam. Oferty filia „Wyjątkowa okazja”. f5113

We wtorek dnia 9-go maja 1939 r. o godz. 10-tej zmarł po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy mąż, kochany ojciec, ukochany brat, stryj i szwagier s. p.

Jan Różanek

przeżywszy lat 39, o czym donoszą w ciężkim smutku pogrzeżeni

Żona i rodzina.

Pogrzeb odbędzie się dnia 12-go maja 1939 r. o godzinie 15-tej z kaplicy szpitala miejskiego w Poznaniu. Szamotuły. Opalenica. Gostyń. Radziszów. Gdynia. Dąbrowa—Chetmińska i Bydgoszcz. 4329

Ludolf Alvensleben
z Ostromecka
i Mimosza Alvensleben
z domu Klitzing

mają zaszczyt zawiadomić o ślubie ich odbytym w Hadze (Holandia).

Wassenaar, wiosna 1939 r. (4321)

Wassenaar (Holandia)
Storm van's Gravesandeweg 82.

UWAGA!

Z powodu specjalizowania się w optyce, sprzedaję zegary, zegarki i biżuterię po bardzo niskich cenach. (Dobra okazja zaopatrzenia się w podarki do Kom. Św.

Edm. Czajkowski
optyk - zegarmistrz
Długa 21 Telefon 36-61
Własny warsztat reparacyjny.
Dostawca Ubezpieczalni i Kas Chorych.
Przyjmuję asygnaty „Kredyt”.

Numer akt: I. Km. 1832/34.

Obwieszczenie o licytacji nieruchomości. Komornik Sądu Grodzkiego w Bydgoszczy, rewiru I. Józef Szubartowski, mający kancelarię w Bydgoszczy ul. Kościuszki nr 25, na podstawie art. 676 i 679 k.p.c. podaje do publicznej wiadomości, że dnia **17 czerwca 1939 r.** o godz. 10 w Sądzie Okręgowym w Bydgoszczy, sala nr 7, odbędzie się II-ga sprzedaż w drodze publicznego przetargu, należącej do dłużnika Jana Ostrowskiego nieruchomości położonej w Bydgoszczy przy ul. Gdańskiej 27, składającej się z domu frontowego handlowo mieszkalnego czteropiętrowego, z piwnicami dobudówki, dwóch oficyn, budynków gospodarczych, garażu i przynależności. Ogólny obszar nieruchomości wynosi 2514 m². Nieruchomość posiada urzędową księgę hipoteczną przy Sądzie Grodzkim w Bydgoszczy, oznacz. jako Bydgoszcz tom 31. wyk. L. 1166. Nieruchomość oszacowana została na sumę zł 443.900. Cena zaś wywołania wynosi zł 295.933 gr 40. Przystępujący do przetargu obowiązany jest złożyć rękojmię w wysokości zł 44.390. Rękojmię należy złożyć w gotówce albo w takich papierach wartościowych bądź książeczkach wkładowych instytucji w których wolno umieszczać fundusze małoletnich. Papiery wartościowe przyjęte będą w wartości trzech czwartych części ceny giełdowej. Przy licytacji będą zachowane ustawowe warunki licytacyjne, o ile dodatkowym publicznym obwieszczeniem nie będą podane do wiadomości warunki odmienne. Prawa osób trzecich nie będą przeszkodą do licytacji i przysądzenia własności na rzecz nabywcy bez zastrzeżeń, jeżeli osoby te przed rozpoczęciem przetargu nie złożą dowodu, że wniosły powództwo o zwolnienie nieruchomości lub jej części od egzekucji i że uzyskały postanowienie właściwego Sądu, nakazujące zawieszenie egzekucji. W ciągu ostatnich dwóch tygodni przed licytacją wolno oglądać nieruchomość w dni powszednie od godz. 8-ej do 18-ej, akta zaś postępowania egzekucyjnego można przeglądać w Sądzie Grodzkim w Bydgoszczy, ul. Wały Jagiellońskie nr 2, sala nr 4. **Bydgoszcz, dnia 6 maja 1939 r.**
n-4289) **Komornik (—) J. Szubartowski.**

Repertuar kin bydgoskich:

APOLLO: „Dziś „Cztery córki” i tygodnia.

BALTYK: „Zew dżungli” i „Bitwa na Broadwayu”

KAPITOL ul. Marcinkowskiego 4. Dziś dwa filmy: „Dunia, córka zawiadowcy stacji” „Przekłety skarb”.

KRYSTAL: „Gibraltar” w roli gł. Vivanne Romancé oraz tyg. Pała. Dziś po raz ostatni.

LIDO: „Sygnały” film polski, oraz nadprogram.

MARYSIENKA: „Porzuciona” oraz nadprogram

SPRZEDAŻ

Dom
składem ogrodem, 16000. Nowakowski, Kaszubska nr 2. 4292

Nieruchomość
z placem na warsztat, odlewnię tanio sprzedam. Wawrzyniak, Sniadeckich nr 41. 43057

Kamienice
I piętrową w najlepszym położeniu handlowym w Keyni sprzedam 15.000, przynosi rocznie 1.200. Oferty agentura Dziennika Bydgoskiego Keynia. (n4274)

Doskonałe śniadania, smaczne i pożywne potrawy jak: klusieczki, papkę, zrazy, a specjalnie herbatniki, przyrządzić można z płatków owsianych

Knorr i Knorrydż

Zawierają one sole mineralne potrzebne organizmowi do jego rozwoju.

Przy kupnie należy zwracać na nazwę KNORR

SAMOCHODY

Największej Fabryki Samochodów Europy

RENAULT

Nowe modele na rok 1939 przodujące zawsze w jakości i w cenie

Juva 4 4/28 KM 5.400,— Primasport 9/65 KM 8.250,—
Celta 4 6/35 KM 7.250,— Viva 4 9/65 KM 9.900,—
Nova 4 9/55 KM 7.950,— Viva 4 8 osobowy 11.900,—

Dostawa natychmiastowa. (n-4250)

Generalne przedstawicielstwo na Pomorze i Wielkopolskę
AUTO-MOTOR POZNAŃ Plac Nowomiejski 7
Przedstawicielstwo w Gdyni: **TECHNOSERVICE** t. z o. p. ul. Starowiejska 15.

Ogłoszenie przetargu na kamień.

Wydział Powiatowy inowrocławski ogłasza przetarg nieograniczony na dostawę **1300 m³ kamienia** na drogę między Toruniem a Gniewkowem z terminem składania ofert do dnia 22. V. 1939 r.

Warunki przetargu zostały ogłoszone w nr. 19 Orędownika powiatu inowrocławskiego z dnia 12. V. 1939 r.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego: (—) Wilczek. n4296)

Przetarg

na dostawę odzieży służbowej.

Zarząd Miejski w Bydgoszczy ogłasza przetarg na „Warunkach obowiązujących przy ubieganiu się o roboty i dostawy miejskie w Bydgoszczy” na dostawę odzieży służbowej dla pracowników miejskich, w myśl ustalonych przez Zarząd Miejski warunków.

Warunki techniczne sporządzenia odzieży, tudzież bliższe dane co do ilości poszczególnych części odzieży, nabyć można w godzinach urzędowych za opłatą 1 zł w Ratuszu, pokój 12, między godz 9—11-tej, gdzie udzielać się będzie również bliższych informacji.

Otwarcie ofert nastąpi **dnia 22 maja 1939 r.** o godz. 12-tej w Ratuszu pokój nr 13.

Do zapieczętowanej oferty należy dołączyć dowód złożenia wadium w Główniej Kasie Miejskiej w Bydgoszczy w wysokości 5%, oferowanej sumy oraz próbki materiałów i dodatków. Zarząd Miejski zastrzega sobie prawo dowolnego wyboru oferenta, podziału dostawy, zwiększenia lub zmniejszenia tejże, oraz ewentl. unieważnienie przetargu bez podania motywów.

Bydgoszcz, dnia 9 maja 1939 r.
n-4290) **Zarząd Miejski w Bydgoszczy.**

Na sprzedaż
jadalnia dębowa, oraz fortepian i maszyna do szycia Singera, obejrzeć godz. 2—5-tej. Matejki 7/5. 4269

Sprzedam
kolarskie narzędzia i pompę ogrodową. Nakielska 94 m. 3. 4324

Wózek
dziecięcy na sprzedaż. Zamojskiego 5/3. 43099

Kolonialka
w ruchliwym punkcie, do sprzedania. Wiadomość Dziennik. 4323

Samochód n4258
Büick 5 osobowy w dobrym stanie gotowy do jazdy. Nakło, Dąbrowskiego 4.

Inowrocław-Zdrój.
Kawiarnię-śniadalnię zaprowadzoną sprzedam. Cena 3.500 zł. Zgłoszenia Dziennik Bydgoski, Inowrocław. n4295

Skład
kolonialny sprzedam. Wiadomość Dziennik. 43103

POSADY WOLNE

Panienka 43108
do restauracji obsługi potrzebna. Gdańska 184.

Służąca 43118
z gotowaniem potrzebna. Sniadeckich 42, skład.

Przychodnia
na przedpołudnie. Pomorska 70—5. 43114

Ekspedientka
dobra siła do interesu rzeźniczego zaraz potrzebna. Bydgoszcz, Promenada 8. 43086

Uczniwa n4273
dobrze polecona dziewczyna do wszystkiego, bez dużego prania, od 15 maja potrzebna. Sielanka 8.

Prasowaczka
potrzebna zaraz do sztywniej bielizny. Gdynia, pralnia Leokadia. n4226

Fryzjer 4338
na stałe. Br. Pierackiego 24.

Poważne
towarzystwo ubezpieczeń poszukuje przedstawicieli na miasto i powiat Bydgoszcz. Warunki: prowizja akwizycyjna i inkasynia Oferty do filii Dziennika Bydgoskiego pod „Dak”. 43098

Młodszy
czeladnik piekarski obeznany w cukiernictwie. Grunwaldzka 73. 4320

Potrzebna
gospośnia na stałe lub przychodnia. Wymagane dobre świadectwa. Sułkowskiego nr 14. 42886

Fryzjera
męsko-damskiego (fryzjerkę) do żelazkowej, wodnej, dzielnej siły, stała dobra posada, zaraz poszukuję. Zgłoszenia Dziennik Bydgoski „Dobra siła”. (n4280)

Chłopiec
z piegami do 16-tu lat otrzyma zatrudnienie. Fabryka Kosm. „Halina” Zduny 14. n4284

Książkowy
młodszy, potrzebny od zaraz. Zyciorys i odpis świadectw Mleczarnia Spółdzielcza Barcin. n4282

Fryzjer
stałe zaraz potrzebny. Br. Pierackiego 24. 4326

Ekspedientkę
do konfekcji damskiej z długoletnią praktyką poszukuję „El-De-Ka” Bydgoszcz, Rynek Marszałka Piłsudskiego nr 23. 4296

Krawcowa 4336
kwalifikowana samodzielna do sukien potrzebna. Wełniany Rynek 7, skład.

Polier 4332
potrzebny. Pomorska 62.

Ekspedientka
rzeźnicza na wypomóżkę zaraz. Fiutak, Grunwaldzka 43. 4331

Fryzjerka
dobra siła, na wodną i żelazkową ondulację potrzebna. 13 zł tygodniowo i wszystko wolne. W. Białowicz, Tuchola. (n4281)

Najnowsze Odcienie Pudru z Paryża

FRANCUSKI KOSMETYK-SPECJALISTA
udziela poniżej cennych wskazówek

W dziedzinie odcieni pudru — tak jak w dziedzinie kapeluszy i sukien — Paryż dyktuje modę. Dlatego właśnie nowe czarujące odcienie Pudru Tokalon zostały spreparowane przez wybitnego francuskiego kosmetyka — specjalistę.

* **Pêche** — najnowszy odcień kwitnącej orzokwini, najodpowiedniejszy do zimowych toalet — czarujący dla blondynek i jaśniejszych brunetek.

* **Ocre № 2** — śliczny „matowy” odcień dla smagłej cery — bardzo modny obecnie w Paryżu.

* **Rachel Doré** — nadaje gładką, kremową promienną marzycielskim typom urody — specjalnie przy wieczorowym oświetleniu.

Wypróbuj tę całą czarowną gamę odcieni

Niestety, wiele kobiet używa niewłaściwego koloru pudru. Nadaje to im twarde, nienaturalny wygląd. Jedynym sposobem dobrania właściwego odcienia jest wyprobowanie na jednej stronie twarzy jednego koloru, innego zaś na drugiej. Chętnie prześlę Pani bezpłatnie do wyprobowania te nowe odcienie Pudru Tokalon, spreparowanego według oryginalnego francuskiego przepisu znakomitego paryskiego Pudru Tokalon. Otrzyma Pani sześć saszetek różnych odcieni Pudru oraz dwie tuby Odżywczych Kremów Tokalon na dzień i na noc. Zechce Pani przesłać mi tylko swoje nazwisko i adres oraz załączyć zł. 0.50 w znaczkach na koszty przesyłki, opakowania i inne wydatki. Adres: Ontax, oddział 10-E Warszawa, Stepieńska 9.

Krawcowa 43124
potrzebna. Gdańska 48/4

Praktykantki
do księgowości przyjmie. Jagiellońska 7. 43121

Krawcowa
zdolna siła potrzebna. Sniadeckich 24/1, Spusiołowa. 43107

Chłopak n4271
inteligentny do biura. zabezpieczeniem 40 zł. Sienkiewicza 28-2. 43100

KRYTYK SZTUKI.

— To bardzo ładny obraz.
— Uwazam, że to jest nieprzyzwoite pić w ten sposób...

Ceny ogłoszeń: 25 gr. za wiersz milimetry na stronie 7-lamowej szerokości 38 mm. Za reklamy na stronie przed ogłoszeniami 70 gr., w teście na drugiej i trzeciej stronie 1,20 zł na dalszych stronach 1,00 zł. za milim. 1 lam., szer. 67 mm. Drobne ogłoszenia słowo tytułowe 25 gr., każde dalsze 15 gr.; dla poszukujących pracy oraz na nekrologi 20%, zniżki Większe ogłoszenia, zamieszczone wśród drobnych, 50% drożej jak w zwykłym dziale ogłoszeniowym. Przy powtórzeniu ogłoszeń udziela się rabatu. Przy konkursach i dochodzeniach sądowych wszelkie rabaty upadają. — Ogłoszenia zagraniczne 25%, dopłaty. — Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca o 20% drożej. Za terminowe umieszczenie i przepisane miejsce administracja nie odpowiada. — Miejsce płatności: Bydgoszcz. — Konta bankowe: Bank Związku Spółek Zarobkowych; K. K. O. miasta Bydgoszczy. Konto czekowe: P. K. O. 203713 Poznań.

Zakład graficzny i miejsce odbicia, wydawca i miejsce wydania: Drukarnia Bydgoska Spółka Akcyjna, Bydgoszcz, ul. Poznańska 12-14. — Odpowiedzialni redaktorzy: Za politykę wewnętrzną: Zygmunt Feleczak; zagraniczną: mgr. Stanisław Strąbski; gospodarczą: Stanisław Nowakowski; dział literacki i felieton: Henryk Kuminek; wiadomości z Wielkopolski i Pomorza dział kobiecej i „Światek dziecięcy”: Janina Hermetówna; dział sportowy: Edmund Kleśka; kronikę lokalną: Aleksander Kiedrowski; rozmaiitości, wiadomości z kraju i ze świata: Edmund Kleśka; programy, zagadnienia radiowe i wiadomości ze Wschodu: Wincenty Stawiński; dział rolniczo-ogrodniczy: Dyonizy Wesolek. — Ogłoszenia i reklamy: **Władysław Żewicki.** — Zarządzający drukarnią: Ignacy Balwiński. — Za wiadomości z Gdyni: Zofia Zelska-Mrozowicka w Gdyni; za kronikę toruńską: Roman Kobierski w Toruniu.